

Наше Слово

PIK LXVII № 5 (3364) ВАРШАВА, 30 СІЧНЯ 2022 РОКУ
ЦІНА – зл. 5 zł (VAT = 8%) – CENA NUMER INDEKSU 366609

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК TYGODNIK UKRAINSKI UKRAINIAN WEEKLY
Інтернет-версія газети www.nasze-slowo.pl ISSN 0027-8254

Зустріч президента Дуди з представниками релігійних конфесій

В президентському палаці 18 січня відбулася традиційна зустріч глави держави Анджея Дуди та його дружини Агати Корнгаузер-Дуди з представниками церков та релігійних об'єднань і Спільної комісії уряду та національних і етнічних меншин. Серед запрошених гостей були український єпископ та український діяч, який є співголовою цієї Комісії.

Анджей Дуда привітав гостей, подякував їм за присутність та виголосив святкову промову. Зазначив, що зустріч відбувається у дуже важкий час, зокрема через пандемію коронавірусу, яка викликає занепокоєння і «у багатьох серцях вона посіяла смуток через смерть близьких».

«Дуже дякую, що попри ці складні обставини ми можемо зустрітися тут, символізуючи віру в те, що подолаємо всі труднощі», — підкреслив президент. За його словами, такі події — це продовження великої традиції, коли на польських землях жили люди різних національностей та віросповідань, які були пов'язані спільним канонам цінностей — яку б релігію вони не сповідували, якою б мовою не молилися Богу.

Анджей Дуда подякував представникам церков та релігійних об'єднань за допомогу мігрантам на східному кордоні.

«Перш за все, дякую за те, що допомагаєте нести добро туди, де це було потрібно», — говорив президент. Він також подякував за допомогу і зичливість представників різних національностей до військових та представників прикордонної служби, які є на польсько-білоруському кордоні.

Оскільки зустріч проходила напередодні Водохреща, глава держави озвучив з нагоди цього свята побажання спільнотам православної та греко-католицької церков.

Після президента виступили представники різних релігійних конфесій: архієпископ, примас Польщі Войцех Поляк, директор Польської екуменічної ради єпископ Анджей Малицький, головний рабин Польщі Міхаель Шудрих, голова Мусульманського релігій-

ного об'єднання в Польщі муфтії Томаш Мішкевич та співголова Спільної комісії уряду та національних і етнічних меншин Григорій Купріянович.

Український діяч з Любліна сказав, що попри труднощі, які були минулого року, у новий 2022 меншини входять з надією. Українець нагадав, що цього року відзначатимемо ювілей важливої міжнародної конвенції — Європейської хартії регіональних мов або мов меншин, яка була затверджена в 1992 році Радою Європи. Її метою є захист і сприяння у розвитку регіональних і меншинних мов.

«Важливим сигналом для національних та етнічних меншин і громади, яка використовує регіональну мову в Польщі, було збільшення в бюджеті МВСiA на цей рік — приблизно на 2 мільйони злотих — коштів, виділених на заходи для збереження та розвитку самобутності і культури національних та етнічних меншин. Це — найбільше збільшення витрат на ці цілі, понад 10%, за багато років. Ми раді, що потреби наших громад були визнані», — говорив співголова Комісії.

Ще одним позитивним сигналом Григорій Купріянович назвав відновлення роботи урядової робочої групи з питань освіти меншин після понад двох років.

«Усе це дає надію на вдосконалення моделі функціонування національних та етнічних меншин у Польщі», — продовжував українець.

З іншого боку, на чому у своїй промові наголосив співголова Спільної комісії уряду та нацменшин, ці позитивні сигнали «затмарив» план скорочення майже на 40 мільйонів злотих у державному бюджеті на 2022 рік коштів на

навчання меншинних та регіональних мов у школах.

«Це викликало великий страх і занепокоєння в громадах меншин щодо майбутнього освіти цих меншин. Побожання посилюються мотивацією цих дій», — зазначив Григорій Купріянович. Ми особливо заохочуємо прочитати (та підписати, якщо це актуально для вас) петицію батьків, чиї діти вивчають меншинні мови. Текст публікуємо на 2 сторінці тижневика.

За словами українського діяча, меншини зауважують, що у публічній дискусії, а також з вуст людей, які займають важливі державні посади, все частіше чути заяви про принцип взаємності чи симетрії щодо національних меншин: «Це суперечить не лише Конституції, законів про національні та етнічні меншини і регіональну мову чи міжнародним конвенціям. На нашу думку, це ставить політику держави щодо власних громадян, що належать до меншин, залежною від так чи інакше інтерпретованих дій інших держав. Ми дуже розраховуємо на (прихильну, — ред.) позицію президента з цього принципового для нас питання».

Черговий елемент, який за словами співголови Комісії має велике значення для збереження самобутності меншин, є історична пам'ять. Діяч з Любліна пригадав, наскільки важливим був тогорічний візит президента в Залешанах на Підляшші та вшанування пам'яті православних мучеників, які загинули у цьому селі у 1946 році від рук воїнів Ромуальда Райса «Бурого». Цього року, про що сказав у промові Григорій Купріянович, будемо відзначати 75-ту річницю акції «Вісла», жертвами якої стали понад 140 тисяч громадян Польщі.

«Це був комуністичний злочин, який мав на меті — як було написано в одному з документів — «усунути українську проблему в Польщі». Це вже останній момент, коли ми можемо згадати про цю історичну подію, слухаючи розповіді жертв», — зазначив український історик.

Українець нагадав теж, що цього року Польща відіграватиме особливу роль у міжнародній політиці, оскільки буде головувати в Організації з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ). Однією з важливих сфер діяльності цієї організації є питання прав людини, також прав меншин.

«Я переконаний, що польське головування у цій важливій і визначній міжнародній організації дасть нові добрі імпульси для пошуку більш ефективної реалізації принципів ОБСЄ на всьому європейському континенті», — сказав Григорій Купріянович, який від імені всіх меншин побажав президентові, його дружині та усім присутнім, щоб 2022 був роком порозуміння, співпраці, повернення до нормального життя та відбудови того, що зруйнувала пандемія.

Серед гостей, присутніх на зустрічі, був теж глава Ольштинсько-Гданської єпархії УГКЦ єпископ Аркадій Трохановський, який вручив президентові Польщі ікону.

Подію супроводжували виступи Варшавського папського хору ім. св. Івана Павла II. ■

Павло ЛОЗА

Фото — з офіційного сайту президента Польщі — prezydent.pl та з архіву Григорія Купріяновича

ПОГЛЯДИ

Декілька питань без відповіді у рік дивного ювілею

КАСЯ КОМАР-МАЦИНСЬКА,
культурознавчиня,
Перемишль

Ми починаємо новий рік, у який чи не більш, ніж завжди, очікуємо змін. Геополітичне напруження, що стосується, звісно, й України, і Польщі, сприймаємо вже не лише на рівні тривожних новин, почутих по телебаченню чи прочитаних в інтернеті, але й відчуваємо його у власних домівках і на власних кишенях. Можливо, щоби пройшла хвиля змін, мусить ненадовго стати ще гірше; може, правдивим ще раз виявиться старий девіз: хочеш миру — готуйся до війни. Утім, із неспокоєм дивлячись у майбутнє, дуже складно зосередитися на справах щоденних, але важливих з точки зору функціонування суспільства та його представників. Це, звісно, буде наш вибір — чи ми докладемо зусиль і присвятимо їм увагу, чи ні. Це могло би бути корисно для глибшого розуміння певних процесів, гарячі конфліктні точки яких — це часто лише вершини айсбергів.

Цей рік мав би бути черговою річницею акції «Вісла». На фоні усіх важливих подій сьогодення це не звучить особливо важливо чи актуально. Чесно кажучи, мені на перший погляд навіть не дуже хочеться про це замислюватися. Проте не могу також заперечити того, що акція «Вісла» була великим розворотом історії автохтонного українства у післявоєнних межах Польщі. І тому ми, хоч-не-хоч, до неї повертаємося і, мабуть, ще довго будемо повертатися. Однак, на мою думку, важливо, аби не робити цього у тенденційний спосіб, адже навіть євреї не говорять весь час однаково про найбільшу колективну травму в історії людства — Голокост. Тому, якщо вже ми робимо це зусилля і піднімаємо знову тему акції «Вісла», варто робити це, за можливості, у найбільш сучасних контекстах.

Так, якщо подивитися на переселення з перспективи 75 років — у реальності, яку запрограмувала «Вісла», встигли вирости вже три покоління українців. Це багато. Відтак автоматично з'являється питання доречності вживання словосполучення «рідні

землі» і протилежного до нього «землі переселення» для опису простору, у якому українці жили колись і зараз. Адже сьогодні для багатьох молодших представників меншини набагато «ріднішим» за напівміфічне Закерзоння буде місце їхнього проживання: мале село під Браневим або велике місто Щецин. Є також низка молодих людей, які народилися вже у Перемишлі, Сяноку чи Горлицях, бо їхні старші родичі сюди «повернули». Для них ославлені «рідні землі» — це очищене від міфу природне місце життя. Звісно, у них може частіше проявлятися відчуття справжньої приналежності до регіону, бо мешкають вони на землях предків, тобто «у себе». Але таке сприйняття довкілля може з'являтися також на інших територіях і формуватися за подібним принципом. Мені цікаво було би почути від різних українців, що для них насправді означає «бути в себе». Яку роль відіграє у цьому приналежність до української спільноти, а яку — до землі і довкілля? Відповідь на це питання важлива також у контексті комунікації з мігрантами, яким іноді дуже важко зрозуміти, чому більше українців живе зараз біля кордону з Калінінградом, аніж з Україною.

Саме собою виринає чергове питання. Воно буде звучати досить патетично, але нехай: чим була і чим є зараз українська «спільнота» у Польщі? Чи вона насправді нею залишається і чи ми взагалі хочемо ще у такій структурі функціонувати?

Адже спільнота — це ексклюзивна, закрита група людей, яких об'єднують спільні, сильні і тривалі духовні, а часом і емоційні цінності. Вона притаманна первісним формам суспільства або групам, які з якогось приводу відтворюються або змінюються. Національні й етнічні меншини дуже часто функціонують у формі своєрідних спільнот, сполучною тканиною яких є переважно власний культурний етнос. Розміщення його в центрі особистої системи цінностей не є саме по собі поганим, натомість оцінювання інших груп через призму власної культури та позиціонування свого етносу вище за всі інші — це вже етноцентризм. Від цього лише — крок до шовінізму і націоналізму.

Звісно, таке світосприйняття було особливо популярним на початку ХХ століття, коли розвивалися великі національні ідеї. Утім, на початку ХХІ століття, коли ми вже знаємо наслідки такого способу мислення, воно повинно бути неприйнятним. На жаль, і зараз у суспільстві залишаються його

прихильники. Наслідки цього ми бачимо на рівні нинішнього польського істеблішменту. Тому повертаючись до суті: спільнота має задовільнити природно людську потребу приналежності, але водночас — треба пам'ятати, що фіксація лише на власній групі і культурі може блокувати розвиток. Адже його умовою є вихід поза зону комфорту, цікавість, бажання пізнати іншого.

З нагоди 75-ї річниці акції «Вісла» ми, звісно, можемо виголошувати пафосні промови про те, що нас мало не бути, але ми є. Це правда, але це також трюїзм. Добре, що ми є, навіть супер — а що далі? Ніхто нас не асимілює, ми маємо свої структури, школи, закони, які поки що нас захищають, дають нам низку прав. Як ми цим усім будемо користуватися? Чи укріплюватимемо мури нашої інертної спільноти? А може, захочемо із ексклюзивної групи перетворитися на інклюзивну, усвідомлюючи всі небезпеки та потенційну користь? Чи ми хочемо розвивати наш світ на першому, другому і третьому рівні, а також запрошувати до нього усіх охочих? А може, ні — залишимося розбудовувати лише кольоровий фасад, умовно названий «промоцією української культури»? Якщо так, одразу застерігаю — тут є не одна загроза. Певні люди, яких зараз у Польщі досить багато, можуть теж почати це робити, ще й з більшим успіхом. Бо у них від природи є реальна Україна, не лише уявлення про неї. Я думаю, ми всі це добре усвідомлюємо, і тому так боїмося.

Звісно, щоби говорити про справи приналежності та ідентичності, треба мати задоволені основні потреби: фізіологічні, безпекові, побутові. Тому «високі питання» варто ставити вже зараз, доки підвалини світу не захиталися, і можна відносно спокійно над цим подумати. Я переконана, що від того, як ми бачимо себе, як ставимося до спільноти, групи і суспільства, залежить наше ставлення до змін реальності, особливо політичного характеру.

Тож якими будуть цьогорічні відзначення акції «Вісла», залежить від нас. Мені хотілося би, щоб вони стали передусім конструктивними. Сповнені розмовами про складові індивідуальної та групової ідентичності, функціонування і реформатування сучасної спільноти, але також — впливу успадкованих непропрацьованих травм. Безперечно, це також той чинник, що блокує наше прагнення розвиватися і відкриватися до нелегких викликів майбутнього. ■

ПЕТИЦІЯ

Rodzice przeciwko decyzji Parlamentu RP o zmniejszeniu wydatków na edukację w zakresie języków mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego w budżecie na rok 2022

Jako rodzice dzieci uczęszczających na zajęcia z nauczania języka mniejszości, a także na zajęcia historii i kultury mniejszości, z zaskoczeniem przyjęliśmy szokującą decyzję Sejmu RP z dn. 17 grudnia 2021 r. o zmniejszeniu środków w części oświatowej subwencji ogólnej przeznaczonych na naukę języków mniejszości narodowych i etnicznych o niemal 40 mln PLN w budżecie państwa na rok 2022.

Nauczanie języków to przede wszystkim nauczanie kompetencji komunikacyjnej, co jest bardzo ważne dla wszystkich dzieci, szczególnie w świecie międzynarodowych kontaktów. Nauczanie języka mniejszości natomiast jest dodatkowo ukierunkowane na zachowanie tożsamości narodowej i językowej naszych dzieci. Daje ono możliwość zapoznania się z różnymi przekonaniami, praktykami, wydarzeniami historycznymi i tradycjami, które wywierają silny wpływ na tożsamość narodową, a także poczucie przynależności do grupy. Język kształtuje też spojrzenie na otaczającą nas rzeczywistość, dlatego nauczanie języka mniejszości wpływa na lepsze zrozumienie wizji świata innych ludzi. Dzięki

tym zajęciom dzieci przygotowują się do bycia w przyszłości aktywnymi, świadomymi swojego dziedzictwa kulturalnego ludźmi. Znajomość języków wpływa na „myślenie globalne”, ale skoncentrowane lokalnie.

Nauczanie języka mniejszości wpływa bardzo pozytywnie na podejmowane aktywności dzieci i młodzieży w duchu otwartości na świat i drugiego człowieka, w duchu zrozumienia i poszanowania różnych kultur i tradycji. Otwiera więc ono dla naszych dzieci przestrzeń spotkania z drugim człowiekiem.

Uczymy się nie dla szkoły, ale dla życia! Dzięki zajęciom języka mniejszości oraz historii i kultury mniejszości nasze dzieci zdobywają nie tylko wiedzę, ale rozwijają przede wszystkim kompetencje i stają się pełnoprawną częścią społeczeństwa wielokulturowego. Lepsze rozumienie różnic kulturowych wspomaga kreatywność naszych dzieci w życiu codziennym, która przejawia się m.in. w jasnej komunikacji, w wielowymiarowym postrzeganiu rzeczywistości, a co za tym idzie, w szukaniu oryginalnych rozwiązań i w podejmowaniu decyzji ukierunkowanych na dobro wspólne.

Jako rodzice zwracamy również uwagę na kolejny problem związany z podejmowanymi przez rząd działaniami. Znaczące obniżenie środków w części oświatowej subwencji ogólnej może doprowadzić do zamykania mniejszych szkół. A to w tych szkołach nasze dzieci są mniej anonimowe i mają zapewnione indywidualne wsparcie ze

strony nauczycieli. Dzieci chodzą do szkoły w środowisku, które znają i stopniowo poznają inne. Dzieci, nauczyciele takich szkół, ale też rodzice, są często inicjatorami przedsięwzięć ważnych dla wszystkich mieszkańców lokalnej społeczności, a tym samym przyczyniają się do większej integracji społecznej. Podejmowane aktywności są często czynnikiem wzmacniającym tożsamość lokalną i regionalną, ale są też otwarciem się na ludzi spoza własnej społeczności.

Podejmowane decyzje o obniżeniu środków na nauczanie języków mniejszości uderzają w dzieci i młodzież ze środowisk mniejszościowych, którym ogranicza się prawa do pielęgnowania własnej kultury i języka. Obawiamy się dziś o przyszłość naszych dzieci. Nie odbierajmy im szansy na wszechstronny rozwój w zgodzie z ich tożsamością! Nie zgadzamy się na to, aby nasze dzieci i ich przyszłość miały być „zakładnikami” wielkiej polityki i relacji polsko-niemieckich. Apelujemy do Parlamentu RP, do Rządu RP o wycofanie się z tej decyzji i o dalsze wspieranie edukacji dzieci będących obywatelami polskimi różnych narodowości i grup etnicznych.

Підписати петицію в інтернеті можна за посиланням: www.petycjeonline.com/rodzice_przeciwko_decyzji_parlamentu_rp_o_zmniejszeniu_wydatkow_na_educacje_w_zakresie_zykow_mniejszosci_narodowych_i_etnicznych_oraz_zyka_regionalnego_w_budecie_na_rok_2022

Подано мовою оригіналу

ГРОМАДСЬКІ ВІСТІ

Концерт «Coolбаби» у Вроцлаві

30 січня в клубі «Nietota» у Вроцлаві відбудеться концерт формації «Coolбаби». Це музичний гурт, який виконує рокову музику, зрозумілу широкому загалу. Засновницею і лідеркою гурту є Оксана Терепенко — вокалістка та акторка з чималим досвідом виступів на сценах різноманітних фестивалів та конкурсів. Її харизматичний голос, а також чуттєвість, якою багаті виступи співачки доповнюються талантами молодих, але вже досвідчених музикантів, які, будучи учасниками багатьох інших музичних гуртів, здобували чималі успіхи. Зокрема один із гітаристів грав раніше у відомому колективі «ЛемОн».

Тепер же, маючи різні етнічні походження та абсолютно відмінні музичні уподобання, разом творять динамічний склад гурту. Саме ця вибухова суміш у 2018 році, дякуючи також власному фінансуванню, сприяла появі дебютного альбому гурту під назвою «Coolalbum». Тексти пісень написані українською, лемківською та польською мовами, а також деякі з творів гурту базуються на поезії.

Крім вокалістки у команді є Богдан Волошакевич — електрогітара, Адам Горошак — електрогітара, Деміан Геля — бас-гітара, Марцин Токарський — барабани.

Вроцлавський концерт формації відбудеться у клубі за адресою ul. Kazimierza Wielkiego 50. Початок о 18:00. Концерт — платний.

Українці допомагають збирати кошти на лікування дітей

У Польщі 30 січня відбудеться 30-й фінал Великої оркестри святкової допомоги (ВОСД). Цього року у межах акції кошти збиратимуть на обладнання, яке має забезпечити найвищі стандарти діагностики та лікування зору у дітей. До збору в публічному просторі включилося 120 тисяч волонтерів, зареєстровано 1700 штабів. До благодійної акції приєдналися також члени української меншини, зокрема учні українських шкіл, які є серед цьогорічних волонтерів. Як і в попередні роки, до акції долучились також українські та лемківські виконавці з Польщі, які виступатимуть на благодійних концертах. Цього року з «Великим оркестром» у студії під Палацом культури і науки у Варшаві виступить польсько-лемківський гурт «ЛемОн», а в Ольштині на сцені в Старому місті можна буде побачити польсько-українську формуцію «Еней». Натомість українська фольк-рок команда «The Ukrainian Folk» з Гурова-Ілавського візьме участь у концерті (онлайн) в Торонто (Канада).

Графічним символом «ВОСД» є червоне сердечко. Його отримують люди, які вкинули пожертву до коробки-скарбнички оркестру. Волонтерів можна зустріти не лише на вулицях польських міст, але й за кордоном, у Великобританії, США, Канаді, Німеччині. Треба звернути увагу, що про цю акцію знають і приєднуються до неї теж українці, які емігрували з Польщі у США чи Канаду.

Впродовж дотеперішніх 29 фіналів Великий оркестр святкової допомоги зібрав та витратив понад 1,5 мільярда злотих на підтримку польської медицини та придбав понад 67 300 приладів. Варто згадати, що ідею «Великого оркестру» підхопили в Україні, і у 2006 році було утворено Всеукраїнський благодійний фонд «Серце до Серця». Він уже кільканадцять років проводить збори грошей для закупівлі медичного обладнання, яке рятує життя дітей. Завдяки співпраці польського та українського фондів 7 березня 2014 року у Варшаві організовано концерт, на якому заграли польські рок-зірки. Це був підсумковий концерт 22-го фіналу «ВОСД», під час якого волонтери збирали кошти для українців, що отримали поранення на Майдані та лікувалися у той час у лікарні у Познані.

«Сузір'ячко» колядувало для постраждалої родини

16 січня дитячий вокальний ансамбль «Сузір'ячко» з Ольштина приєднався до парафіяльної ініціативи підтримки сім'ї Борків, яка потерпіла внаслідок пожежі дому. Діти виступили у греко-католицькому храмі з концертом колядок, під час якого були зібрані гроші для української родини.

Пожежа в їхньому домі у селі Вжесіна біля Ольштина сталася 10 січня. Згоріло піддашся будинку. При гасінні вогню вся хата, всі меблі, побутова техніка були залиті водою і їх не можна вже використовувати. Потрібно також зробити капітальний ремонт даху. Через поганий стан будинку родина поки що не може в ньому проживати.

У зв'язку зі скрутним становищем, в якому опинилася сім'я Борків, парафія в Ольштині звертається з проханням допомогти їй. Гроші можна переслати на парафіяльний рахунок: 42 1240 1590 1111 0000 1452 9124 з приміткою BORKO або передавати безпосередньо до храму.

Виставка робіт «Сусанни» у Сяноці

Фото з фейсбук-сторінки бібліотеки

14 січня в Галереї «20» у Міській публічній бібліотеці в Сяноці відбувся вернісаж виставки «Сусанна Яра. Ангели — дами — стихії». Вона вміщає художні роботи українки Сусанни Яри, яку більшість членів української громади у Польщі знає як авторку та виконавицю різних музичних проєктів.

Сусанна Яра народилася в Почаєві. У 1992 році у віці кількох років разом із батьками та молодшим братом переїхали до Сянока, де пройшло її дитинство. Як читаємо у повідомленні організаторів, українка сама себе не називає маляркою, хоча з «дитинства малює сніг та мрії». Є пов'язана з музикою з раннього дитинства. Дівчина грає на скрипці, віолончелі, контрабасі, бандурі, корбовій лірі та ударних інструментах. Співає і творить шістьма мовами: церковнослов'янською, лемківською/руси́нською, українською, польською, російською та англійською. Свій музичний талант вона успадкувала від батьків. Слід згадати, що її мама — Маріанна Яра є керівницею сяноцького гурту «Видимо» та співпрацює з українськими гуртами з Мокрого та Команчі.

Сусанна Яра теж має багато різних проєктів: як сольних, так і у співпраці з іншими музикантами та колективами. Зокрема зі словацько-руси́нським фольк-гуртом «Грдза» зі словацького Пряшова. У 2016 році формація потрапила у фінал чесько-словацького шоу «Маю талант». Завдяки українці, попри те, що гурт зі Словаччини, в його репертуарі почали з'являтися також пісні польською та українською.

Музики не бракувало теж при відкритті виставки художніх робіт Сусанни Яри. Вернісаж супроводжував концерт колядок у виконанні артистки. Виставку можна подивитися у сяноцькій Міській публічній бібліотеці ім. Гжегожа із Сянока за адресою ul. Lenartowicza 2.

Новий альбом «Співів нашого роду»

Під кінець 2021 року з'явився третій диск від групи молодих лемків з Польщі і Словаччини. Цього разу музиканти підготували для своїх слухачів 24 пісні за-

гальною тривалістю понад 54 хвилини. Серед пісень є композиції з авторськими словами та натхненні культурою ромів і євреїв — сусідів, які століттями жили разом з нашою громадою на Лемківщині. Видавцем «Співів нашого роду 3» є Братство греко-католицької молоді «Сарепта», а партнером проєкту є Фонд ПЗУ (Fundacja PZU). Усі роботи координував Григорій Суханич. Медіапатронат над проєктом взяли Радіо Краків та Радіо Лемко. Диски доступні у видавця та окремих учасників проєкту.

III Міжнародна наукова конференція у Варшаві

За традицією, яка склалася упродовж останніх кількох років, наукове товариство зібралось онлайн на III Міжнародну наукову конференцію з циклу «Філософія буття в его-документах українських письменників, художників та кінематографістів (від часів Пилипа Орлика до сучасності)». Конференція відбулася 20 грудня 2021 року. Вона об'єднала представників наукової громадськості з Польщі, України, Франції та Угорщини.

Натхненницею, організаторкою та керівницею онлайн-зібрання виступила очільниця творчої Майстерні польсько-українських літературних відносин кафедри україністики Варшавського університету професорка Валентина Соболев. Вона наголосила на тому, що подібні зустрічі формують і зміцнюють основи нашого буття та є справжнім святом для науковців. Учасників конференції привітали також деканка з наукової роботи факультету прикладної лінгвістики Варшавського університету професорка Ева Жебровська і керівниця кафедри україністики докторка Катажина Якубовська-Кравчик.

Конференція складалася з двох частин. Тема першої — «Автори щоденників як свідки епохи». Натомість другу організатори присвятили темі під заголовком «Батько і син». Її присвячено 350-й річниці від дня народження Пилипа Орлика (1672–1742) і 320-й річниці від дня народження його сина Григора Орлика (1702–1759). Науковці та дослідники не лише у доповідях аналізували історичні матеріали та факти, але активно включалися теж у дискусії. На завершення учасники підбили підсумки наукового року і окреслили плани на рік майбутній. Зокрема, академік НАН України, керівник кафедри поліоністики Київського національного університету ім. Тараса Шевченка Ростислав Радишевський запропонував продовжувати й надалі традицію книжкових презентацій і обміну свіжими науковими виданнями у ході майбутніх конференцій, які мають відбуватися обов'язково наживо. «Все в наших руках, тому не маємо права їх опускати», — резюмувала організаторка зустрічі професорка Валентина Соболев.

Юлія КАМІНСЬКА

Вармія та Мазури: українців найбільше серед нелегальних працівників

Вармінсько-Мазурське відділення прикордонної служби представило звіт з перевірки легальності працевлаштування у регіоні. Виявляється, що минулого року аж 88% нелегальних працівників були громадянами України.

З недотриманням формальних вимог працевлаштування брали на роботу також грузинів та білорусів (по 3%). Найбільше нелегальних працівників було у Ольштинському повіті — 29 %, Елцькому — 12% і Нідзіцькому — 10%. Пресекретарка відділення майор Мірослава Александрович повідомила, що у 2021 році прикордонники провели 210 перевірок працевлаштування іноземців. Перевірено майже 6 тис. осіб, серед яких 825 виконували роботу нелегально. Найчастіші порушення — це робота без необхідного дозволу або на інших умовах, ніж зазначені у дозволі. Прикордонники виявили 78% порушень в роботі агентств посередництва праці, 12% — в будівельній галузі та 4% — на підприємствах з виробництва та надання послуг.

Минулого року прикордонники подали до суду 62 клопотання про покарання роботодавців та покарали підприємців штрафами на суму майже 50 тис. зл. Натомість суди у Вармінсько-Мазурському воєводстві оштрафували власників фірм на суму понад 170 тис. зл.

Григорій СПОДАРИК

Опрацював на основі повідомлень **Павло ЛОЗА**
Більше новин шукайте на сайті: nasze-slowo.pl

УКРАЇНА-ПОЛЬЩА

Фото з сайту prezydent.pl

Про що розмовляли Дуда та Зеленський?

Безпека в регіоні була основною темою розмов президентів Польщі та України Анджея Дуди і Володимира Зеленського, що відбулися 20-21 січня у державній резиденції глави Польщі у Віслі на Сілезії.

Очільники держав обговорили останні події, міжнародні форуми НАТО та ОБСЄ, де цьогоріч головує Польща. Розмовляли теж про форми польської допомоги Україні.

«Польща підтримує Україну, дуже чітко говорить, що не дасть згоди на агресивну політику Росії і виступає проти поступок у цьому питанні», — зазначив у Віслі очільник президентського Бюро міжнародної політики Якуб Кумох. На його думку, те, що Володимир Зеленський зараз приїхав до Польщі для консультацій з Анджеєм Дудою,

свідчить про роль Польщі в політиці регіональної безпеки.

«Найважливіше у цих переговорах — це почути з перших вуст, як виглядає ситуація навколо України та як Польща може сприяти розбудові своєї безпеки. Безпека України є частиною нашої безпеки», — зазначив Якуб Кумох, який підкреслив, що Україна заслуговує на «повну підтримку західного світу, союзників НАТО».

Голова президентського Бюро міжнародної політики повідомив теж, що найближчими тижнями відбудуться по-

дальші переговори представників президентів, також за його участю. — Польсько-українські теми, у тому числі й складні, тому що їх не уникнути, будуть обговорюватися далі, — повідомив він.

«Незабаром я поїду до Києва. Також будуть переговори у Варшаві, і буде відновлено президентський комітет», — повідомив Якуб Кумох. Він зазначив, що консультації у Віслі стосувалися теж дотеперішньої підтримки України Польщею та того, як Варшава може надалі підтримати свого сусіда та сприяти деескаляції ситуації.

Голова Бюро національної безпеки Павел Солюх зазначив, що президент Анджей Дуда вже раніше говорив про матеріальну, а не лише політичну підтримку України. Про можливості такої підтримки велися розмови, зокрема, з міністром закордонних справ Збігневом Рау, міністром оборони Маріушем Блашаком та міністром внутрішніх справ, координатором спецслужб Маріушем Камінським. Вони відбулись 18 січня, до приїзду Володимира Зеленського у Польщу.

Слід додати, що дедалі більше країн Заходу надає Україні підтримку на тлі російської агресії. Цими днями Велика Британія надіслала Україні зброю. Також Нідерланди, які раніше були проти надання військової допомоги Києву, заявили, що у разі якщо Україна попросить Нідерланди постачати зброю, уряд «прихильно відповість на це прохання».

Крім питання безпеки в регіоні, президент Дуда та Зеленський розмовляли про енергетичну безпеку, у тому числі про координацію зусиль проти дії Пів-

нічного потоку — 2 (Nord Stream 2). Чергові питання, які обговорили глави держав, стосуються усунення перешкод у транспортній сфері та торгівлі між країнами.

«Наш товарообіг з Польщею перетнув позначку 10 мільярдів доларів. Для України на сьогодні Польща — це номер два, якщо говорити про наших торговельних партнерів у світі» (на першому місці Китай, — ред.), — сказав у Віслі Андрій Сибіга, заступник керівника Офісу президента України, за словами якого це теж елемент, який поєднує дві країни та народи. Сибіга назвав зустріч президентів у Віслі прямим свідченням польсько-українського партнерства у дії.

«Коли таке партнерство ще й базується на фундаменті взаємного розвитку торговельно-економічних відносин, то це подвійно важливо», — наголосив Андрій Сибіга.

«Ми почули дуже чітку подяку за те, що Польща робить для України. Немає країни, яка б підтримувала Україну на дипломатичному та матеріальному рівні так, як Польща», — підсумував Якуб Кумох.

Це вже друга зустріч глав обох країн за місяць. Попередня така зустріч відбулася 20 грудня 2021 року в Гуті на Заході України у форматі Люблінського трикутника — за участю президента Литви Гітанаса Науседи. Тоді учасники саміту закликали міжнародне товариство зайняти тверду позицію щодо Росії. ■

Статтю підготовлено на основі матеріалів з офіційного сайту президента Польщі.

«Якщо готуєшся до перемоги, будеш її мати»

«Щодо Путіна, то мої принципові позиції за останні роки були такі: не бійся Путіна — точно, не вір Путіну — точно і тримай єдність навколо України. Сьогодні, на жаль, все це стосується Зеленського», — говорив у Варшаві напередодні повернення до України Петро Порошенко.

П'ятий президент 16 січня в Українському домі у Варшаві організував пресконференцію для українських та іноземних медіа. У польській столиці Порошенко перебував від 20 грудня — після того, як його викликали на допит до Державного бюро розслідувань України, який мав відбутися саме цього дня. На допит він не з'явився. Нагадаємо, що експрезидента та лідера партії «Європейська Солідарність» підозрюють у державній зраді та фінансуванні тероризму.

Протягом майже місячного перебування у Варшаві Порошенко зустрівся з польськими і європейськими політиками. Як заявив на брифінгу експрезидент, зустрічі були присвячені тому, щоб «сформуванню потужну коаліцію на підтримку України і протидію Росії». Зокрема, взяв участь у міжнародній безпековій конференції «Росія — Україна — НАТО: ескаляція напруження на східному фланзі». У Варшаві зустрівся з експрезидентом Польщі Броніславом Коморовським, віцемаршалом Сенату Міхалом Камінським, головою комітету із закордонних справ Сейму Марек Кухцінським. Був теж у Брюсселі, де розмовляв з депутатами Європарламенту.

Під час пресконференції в Українському домі журналісти питали теж про це, чи не боїться він повертатися в Україну. Порошенко сказав, що не

Фото автора статті

хоче бути актором в «поганому серіалі», який придумав президент України.

«Зеленський хотів під новий рік записати „відосіки“. Грати за його правилами я не буду», — заявив лідер партії «Європейська Солідарність». Політик вважає, що теперішній глава української держави, щоб виграти наступні вибори, вирішив піти шляхом Януковича.

«Янукович запропонував абсолютно конкретне питання. Свого тодішнього опонента — пані Тимошенко — треба зняти з виборів шляхом того, щоб помістити її за ґрати. Зеленському дуже сподобався такий сценарій і він думав, що це єдиний шлях. Таке було б можливе в Новоросії. Проте ми живемо в Україні», — зазначив Порошенко. Експрезидент переконаний, що зараз такий сценарій є неможливий, хоча, як сам сказав, ця справа нагадує ситуацію

російського політика Алексея Навального.

«Незважаючи на зовнішню схожість і певні атрибути атак з Навальним, Україна — не Росія, політичні переслідування ми зробити не дамо. Я не можу сказати, що я в захваті від судової системи, але ті елементи цієї системи, які були створені та реформовані, а саме Верховний і Антикорупційний суди, то можу сказати, що я їм довіряю набагато більше, ніж Печерському суду. І вони це доводять неодноразово», — сказав Петро Порошенко.

П'ятий президент під час брифінгу наголосив, що повертається в Україну задля її захисту від російської агресії. Він подякував усім союзникам за підтримку України на тлі російської ескаляції біля кордонів нашої держави.

«Безперечно, я їду до України заради єдності, заради допомоги країні, щоб

ми могли стати в обороні України та привернути міжнародну увагу», — сказав він.

«Також їду як депутат українського парламенту. Від кінця жовтня ми зверталися з проханням дати змогу висловити свою думку, свої поради з приводу того, як Україну зробити міцнішою, ефективнішою за таких обставин», — нагадав Порошенко.

«Сидячи у горах з Коломойським, Єрмаком десь у Буковелі, Зеленський може почуватися „на висоті“. Але моє повернення дасть ще одну нагоду оголосити позачергове засідання парламенту, присвячене цим загрозам», — додав колишній президент. На його думку, українці мають об'єднатися та зробити все, що вдасться, щоб посилити спроможність України вистояти і протидіяти «путінському сценарію».

«Це не тільки військовий наступ, а також підрив єдності, дезінтеграція країни, розбрат, п'ята колона, що має на меті зсередини підірвати стабільність», — зазначає п'ятий президент України.

Порошенко подякував усім за підтримку української держави та солідарність у цей непростий час.

«Я хотів би скористатися нагодою і подякувати всім друзям України, усім політикам, що нас підтримують, всім активістам, волонтерам, членам парламенту, журналістам. І багатьом іншим, тим, хто не мовчить, хто не стоїть осторонь. Бо Україна потребує усіх вас. Україна для вас важлива. Вона у вашому серці. І це мене робить оптимістом на майбутнє», — звернувся до присутніх один з лідерів опозиції.

Під час зустрічі голова Об'єднання українців у Польщі Мирослав Скірка вручив експрезидентові України видання «Альманах».

Сторінку підготував
Павло ЛОЗА

УКРАЇНА

ПУЛЬС
УКРАЇНИ

Колишній президент України – без паспорта

Суд вирішив не арештовувати Петра Порошенка. На думку багатьох експертів, у тому числі іноземних, справа проти нього є політично умотивованою. Тим не менше, дехто з оглядачів звинувачує колишнього президента у тому, що він цинічно експлуатує ситуацію у своїх політичних цілях.

17 січня вранці кілька тисяч прихильників лідера партії «Європейська Солідарність» Петра Порошенка зібралися в аеропорту «Київ» у Жулянах. Експрезидент прилетів літаком з Варшави у супроводі депутатів від своїх фракцій та журналістів.

Під час паспортного контролю у Порошенка на кілька хвилин забрали паспорт, а сам він перед камерами звинуватив владу у тому, що вона не хоче його пускати в Україну. Прибули співробітники Державного бюро розслідувань. Зрештою, Порошенко пройшов перевірку.

Згідно з повідомленням Державного бюро розслідувань (ДБР), його співробітники намагалися викликати Порошенка до суду, але той відмовився, а люди, які його супроводжували, заважали роботі офіцерів.

— «Зелю геть!» і «Україні потрібен Порох!» — такі гасла можна було почути перед аеропортом.

— Україні потрібен порох? Все, у вас порох є! Зараз я рухаюсь до суду. Ми покажемо їм брехливий антидержавний суд, — відповів Порошенко учасникам мітингу.

Також перед судом зібралися депутати та прихильники Порошенка. Знову лунали гасла «Україні потрібен Порох!».

Посадити Порошенка

Прокуратура просила заарештувати експрезидента на період слідства з можливістю внесення застави в 1 мільярд гривень. Обвинувачення стверджувало, що підозрюваний може перешкоджати слідству та впливати на розслідування.

Адвокати президента заявили, що з матеріалів слідства зовсім не зрозуміло, що саме йому інкримінують, і попросили суд не призначати запобіжний захід, адже прокуратура жодним чином не обґрунтувала, як саме Порошенко може впливати на хід слідства.

У своєму виступі Порошенко наголосив, що, як і було йому наказано, прибув на призначене судові засідання одразу після приїзду в країну. Тож про уникнення участі у судовому процесі не йдеться.

Експрезидент звинуватив владу у політичному переслідуванні та заявив прокурору, що той «не просто так сильно пігніє». Політик також згадав про свої заслуги щодо зміцнення держави та заявив, що повторення Навального не буде, оскільки Україна — це не Росія. Олексій Навальний був заарештований роком раніше, 17 січня 2021 року, після повернення в країну.

Упродовж судового засідання перед судом проходила зустріч прихильників експрезидента, і гасла, які вони скандували, було чітко чути у залі суду.

Пізно ввечері, після кількох годин обговорення, суд вирішив перенести засідання на 19 січня.

Державна зрада чи політична справа?

Петра Порошенка підозрюють у державній зраді, за даними розслідування, — незаконних поставках вугілля з територій, контрольованих проросійськими бойовиками на Донбасі. Одним із головних підозрюваних у цій справі є кум президента Росії та один із лідерів проросійської партії Опозиційна платформа — «За життя» Віктор Медведчук.

17 грудня слідчі ДБР намагалися вручити йому повідомлення, але він швидко сів у автомобіль, і пізніше того ж дня вилетів з України, відтоді перебував у кількох країнах, зокрема в Польщі. Порошенко та його прихильники вважають, що справа носить політичний характер. Зеленський під час виборчої кампанії 2019 року погрожував посадити колишніх урядовців. Після вступу Зеленського на посаду президента проти попереднього президента було порушено низку кримінальних справ.

Шведський дипломат і політик Карл Білгт написав: «Зеленський збирається посадити Порошенка під домашній арешт за очевидними політичними звинуваченнями. Це завдало б великої шкоди єдності України».

Про це також зазначила посолка Великобританії в Україні Мелінда Сіммонс. «Усім політичним лідерам в Україні потрібно об'єднатися проти російської агресії прямо зараз. У цей час важливо не втратити це з поля зору і не відволікатися на поляризацію внутрішньої політики», — написала вона у твіттері.

Без арешту, але із забороною на виїзд

19 січня прихильники Порошенка знову зібралися перед судом. Між ними та поліцією сталася штовхання після того, як силовики не дозволили поставити бочки для опалення та спробували розібрати встановлені намети.

Сам Порошенко перед судом пішов на молитву до Софійського собору, що знаходиться неподалік суду, адже 19 січня в Україні відзначають свято Водохреща.

О другій годині дня Петро Порошенко з'явився у суді разом зі своїми адвокатами. Суддя коротко зачитав рішення. При цьому він говорив так тихо (це дивна практика деяких українських суддів), що підозрюваний та його адвокати лише почули, що суд обрав запобіжний захід у вигляді особистого зобов'язання. Це означає, що Порошенку доведеться звітувати перед судом і слідством. Після того, як рішення суду було надіслано адвокатам у письмовій формі, виявилось, що суд також зобов'язав Порошенка здати закордонний паспорт та заборонив йому виїжджати з Києва без спеціального дозволу.

Адвокати подали апеляцію. Генеральна прокурорка Ірина Венедіктова теж пообіцяла оскаржити рішення суду.

Порошенко атакує Зеленського

Коментуючи це рішення, Порошенко заявив, що влада намагалася дискредитувати його в очах виборців і світу, але їй це не вдалося. Натомість влада вирішила обмежити його політичну діяльність як всередині країни, так і на міжнародному рівні. Політик розповів, що 24 січня його запросили на зустріч в НАТО.

Порошенко використав засідання у суді для політичної агітації.

— Сьогодні ми маємо діяти, ми маємо рятувати Україну, як у 2014 році, — сказав Порошенко після судового засідання.

Тим часом його прихильники чекали політика під будинком суду.

— Ми не святкуємо перемогу, хоча, здавалося б, ми перемогли. Ми не святкуємо, тому що божевільний сценарій Зеленського як абсолютного неадекватна ще не закінчився. Ми не святкуємо, тому що по всій Україні псевдомінуються школи, станції метро, підприємства, перешкоджаючи нормальному функціонуванню країни, бо це є елементи гібридної війни, які мають на меті залякати українців і знизити нашу здатність до відсічі, — сказав їм президент.

Також Порошенко заявив про об'єднання опозиції. Наразі до нього приєдналася народна депутатка, лідерка партії «Голос» Кіра Рудик. Але з її боку це трохи схоже на політичний цинізм, адже відомо, що її партія не має шансів пройти до парламенту на наступних виборах.

— Україні потрібен порох? Все, у вас порох є! — вигукнув знов колишній президент.

Порошенко завершив зустріч зі своїми прихильниками перед судом виконанням державного гімну.

Прихильники на Банкову,
Порошенко у ресторан

— Володя, ми до тебе йдемо! — вигукуючи це гасло, прихильники Порошенка пішли до Офісу президента України.

Також організатори акції використовували гасла, пов'язані з революцією 2013–2014 років: «Майдан живий!», «Герої не вмирають!».

Але, як показує новітня історія України, справи проти політичних лідерів, хоч і мобілізують частину українців на акції протесту, не призводять до революцій. У 2011 році під час президентства Віктора Януковича влада заарештувала колишню прем'єр-міністерку та лідерку опозиції Юлію Тимошенко. Це викликало протести, але справжня революція почалася лише восени 2013 року, коли влада, нехтуючи волю громадськості, відмовилась від інтеграції з ЄС.

Крім того, у сьогоднішніх заявах Порошенка є суперечності. З одного боку, він закликає до єдності перед лицем російської агресії, а з іншого, як зазначають його опоненти, сам розгойдуватиме ситуацію всередині країни.

Тим часом увечері після суду Петро Порошенко поїхав святкувати зі своїми однодумцями до ресторану «Царське село». ■

Петро АНДРУСЕЧКО, Київ

До України прибула перша з кількох партій пакету безпекової допомоги від Сполучених Штатів Америки. Її вартість — 200 мільйонів доларів США. Про це повідомляє Посольство України в США. Це близько 90 тонн летальної зброї, зокрема боеприпаси для українських військовослужбовців. Минулого року Сполучені Штати надали Україні безпекову допомогу на суму понад 650 мільйонів доларів США. «Сполучені Штати продовжуватимуть надавати таку допомогу для підтримки Збройних сил України, підтримуючи їх у невинному захисті суверенітету та територіальної цілісності України від російської агресії», — йдеться у заяві посольства.

Командувач військово-морським флотом Німеччини, віцеадмірал Кай-Ахім Шенбах подав у відставку після того, як заявив, що Крим не вдасться повернути Україні, а Путін заслуговує на повагу. «Німецька зарозумілість і манія величчя. Хоча Україна вітає своєчасну відставку глави ВМС Німеччини Кая-Ахіма Шенбаха, цього кроку недостатньо для відновлення повної довіри до німецької політики. Уряд Німеччини має змінити свій курс щодо Києва», — написав у твіттері посол України в Німеччині Андрій Мельник. Раніше під час свого виступу Шенбах заявив також, що Україна не стане членом НАТО, оскільки її частина окупована російською армією. Міністерство закордонних справ України висловило протест щодо цих заяв і викликало посолку Німеччини в Києві Анку Фельдгузен. Після цього представник Міністерства оборони Німеччини заявив, що зміст заяв Шенбаха і добрих ним слів «жодним чином не відповідають офіційній позиції» відомства. Шенбах пізніше написав у твіттері, що висловлювання щодо Криму й Росії були «його особистою думкою» і назвав це помилкою. Відставку командувача німецького флоту схвалила міністерка оборони Крістіне Ламбрехт.

Від початку січня в Україні зафіксовано 339 неправдивих повідомлень про замінування. Більшість із них надходять із тимчасово окупованих Росією українських територій або безпосередньо з Росії. Про це повідомила Державна служба з надзвичайних ситуацій. З них 306 — надходила електронною поштою. 27 повідомлень правоохоронцям телефоном, ще шість — особисто або поштою. Реагуючи на повідомлення, правоохоронці перевірили 3183 об'єкти. Жодне з них не виявилось правдивим, однак попри це поліція продовжує реагувати на таку інформацію. У ДСНС стверджують, що серія псевдозамінувань є елементом гібридної агресії Росії та спланованою інформаційною операцією.

Велика Британія заявила про те, що готова підтримувати Україну в разі вторгнення Росії. Однак мало ймовірно, що вона надішле своїх військових. Про це заявив заступник прем'єр-міністра Домінік Рааб. Раніше посол України у Великій Британії Вадим Пристайко заявив: якщо Росія нападатиме, Україна попросить Британію про допомогу.

Ймовірно, що лідер Китаю Сі Цзіньпін попросив президента Росії Володимира Путіна (в телефонній розмові) про те, щоб не здійснювати вторгнення в Україну під час зимових Олімпійських ігор у Пекіні. Адже це може втягти Китай у «дипломатичне протистояння». Про це повідомляє американське видання «Bloomberg» із посиланням на дипломатичне джерело в Пекіні. Натомість два співрозмовники агентства наводять дані західної розвідки, згідно з якими Росія може замість повномасштабної війни вдатися до «обмеженого вторгнення» в середині лютого 2022 року, супроводжуючи його кібератаками й дестабілізацією ситуації в Україні. Джерела «Bloomberg» додають, Росія нібито відклала рішення про вторгнення до отримання відповідей США на свої пропозиції щодо «гарантій безпеки» в Європі (які передбачають відмову від прийняття України в НАТО). Держсекретар США Ентоні Блінкен пообіцяв надати ці відповіді до 30 січня.

Китай також підтримує резолюцію ООН про перемир'я на Донбасі, яке має початися за тиждень до початку Олімпіади (28 січня) й завершитися через тиждень по завершенні Паралімпіади (20 березня).

Папа Франциск закликав «всіх людей доброї волі» провести міжнародну молитву за мир в Україні 26 січня. Про це Франциск заявив після молитви 23 січня. «Звертаюся із палким закликом до всіх людей доброї волі підносити молитви до Всемогутнього Бога, щоб кожна політична дія та ініціатива більше служила загальнолюдському братерству, а не партійним інтересам», — заявив він.

На основі інтернет-видання «Суспільне» підготувала Христина ЗАНИК

ПОДІЇ

Зійшла зоря ясна

Глядачі, захоплені співом та грою членів хору «Майстерня пісні», ще довго після завершення вертепного дійства не покидали греко-католицьку церкву у Кошаліні. Колядки гучно розносилися у притворі святині, де зійшлися хористи разом з глядачами після завершення концерту – оплески та спільний спів лунали далі.

— Саме подяка від слухачів, яку відчувається під час концертів, варта репетицій та того, що ми, йдучи вправлятися, неодноразово залишаємо свою роботу та родину. Бо коли виступаємо на концерті і відчуваємо від публіки таку віддачу, то бачимо, що наша праця не даремна. Глядачі мають можливість під час наших виступів і загалом почути хор, і простежити, як хористи набралися майстерності в співі, чи колектив співає більш злагоджено, або чи виконавці чують одне одного. Я ж маю унікальну можливість бачити й відслідковувати розвиток і ріст кожного артиста зокрема, тому горджуся нашим хором під час кожної репетиції, — каже зворушена Вікторія Федотова, диригентка хору. Вона підкреслює, що те, як звучить хор сьогодні — це їхня спільна заслуга. Тут кожен є на своєму місці й максимально віддається

роботі, яку любить. Тому справді відчувається прогрес кожного артиста та колективу загалом.

— Хор просто вражає міцними та чистими голосами. Від хористів б'є неймовірна радість та теплота, — зазначила після концерту Анна, полька за національністю, яка прийшла на концерт разом з чоловіком. І зразу перепитувала: хористи приїхали з України? А коли дізналася, що хор засновано у Кошаліні, а в ньому співають члени української громади та мігранти, то була ще більше вражена.

— Я надзвичайно горда нашою «Майстернею пісні» й завжди буду повторювати, що перед нами ще більші вершини й професійна майстерність. Тому дуже сильно вірю у своїх хористів, а коли бачу їхні очі, то відчуваю цю ж віру та підтримку щодо себе, — каже Вікторія Федотова.

Хор за неповних два роки існування неймовірно розвинувся. Диригентка згадує, що на початку їй як музи-

кантці складно було пояснити членам хору — аматорам теоретичні моменти чи професійні музичні терміни, тому вона мусила немовби «малювати образи» та підбирати слова, але зараз усі вчать нотної грамоти. Попри те, що деякі хористи не читають нот, то всі дуже вправно сліdkують за рухом мелодії, тому, на її думку, не можна говорити про складність роботи з аматорським колективом. Потрібно просто працювати та насолоджуватися тим, що ти

робиш, а результати прийдуть згодом. І вони прийшли.

Сьогодні в хорі співає 25 осіб, а у вертепному дійстві взяло участь біля 30. У Кошаліні «Майстерня пісні» вже минулоріч виступала з вертепом. Тоді

через пандемію артисти не виступали так часто. У цьогорічному вертепному дійстві зображено традиційний вертеп, а хор супроводжував його, виконуючи колядки.

— Дівчата хотіли вертеп, а я дуже сильно хотіла, щоби співав хор, тому у нас виникла ідея — показати вертепне дійство. Чесно кажучи, я дуже сильно переживала, чи знайдуться актори для вертепу, тому що останнім часом вертепи часто готують малі діти, однак виявилось, що охочих було більше, ніж ролей. Тому я захоплююся тим, що у нашому хорі зібралися такі артистичні особи. Час так відшліфував і «почистив» склад хору, що мені здається, залишилися виключно такі хористи, які працюють на одній хвилі та які відкриті до нових починань, — каже Вікторія Федотова. Серед хористів вже з'явилася ідея, аби в майбутньому розширити склад акторів для вертепного дійства, бо ж хор працює для того, аби дарувати людям емоції і у щоденних клопотах пам'ятати про справжню суть Різдва. У Кошаліні ці емоції були неймовірні — прекрасний спів сприймався з трепетом у душі. Тепер «Майстерню пісні» з вертепним дійством чекайте в інших містах! ■

Фото Томаша Маєвського

3 колядою!

Фото авторки статті

«Нехай кожен ваш день буде наповнений світлом, добротою, миром і гармонією, а душевний спокій ніколи вас не покидає!»

З такими побажаннями завітали до церкви у Білиці з вертепом діти з Початкової школи ім. Тараса Шевченка у Білому Борі. Вони щороку радують жителів навколишніх греко-католицьких парафій майстерним виконанням вертепу та чудовим співом колядок. Крім Білиці, вертеп представлено також у Білому Борі, а на колядників чекає ще Кошалін, Колобжег, Тшеб'ятів та Щецінек. У той час старша молодь з ліцею понесе «добру новину» до більш віддалених міст: Валча, Гданська, Старгарду та Битова.

Виступи дітей — це теж реклама школи, оскільки декламація вертепних діалогів, спів колядок, а також акторська гра учнів щороку захоплює глядачів. Тож буває, що присутні в церкві діти, коли бачать вертепників, то також хочуть навчатися у Білому Борі. Бо ж впевненість малих колядників та добре зіграні ролі справді вражають. Дітей з початкової школи підготували вчительки Ольга Дрозд та Моніка Цішек. Чекайте тоді колядників у інших містах — учні початкової школи та ліцею даруватимуть мешканцям Помор'я з нагоди Різдва та Нового року атмосферу радості та добра, такі потрібні в час пандемії. ■

Сторінку підготувала
Анна ВІННИЦЬКА

ПОДІЇ

«Ми прийшли Христа славіті...» Вечір колядок у Білостоці

Традиційно після Різдвяних свят українці Білостока зустрічаються на «Вечорі колядок». Цьогорічний відбувся 15 січня у Підляському інституті культури в Білостоці. Партнером Союзу українців Підляшшя в організації концерту був уряд міста.

«Ранкова роса»
захопила публіку
своїм вертепом

Колядні зустрічі білостоцьких українців починалися кільканадцять років тому як ініціатива пунктів навчання української мови. Зараз «Вечір колядок» — це захід, спрямований до усіх українців, які проживають у Білостоці, однак надалі чи не головне місце займають на ньому презентації наймолодших — хлопців та дівчат.

«Це відкритий захід, щоб люди знали, що в Білостоці є навчання української мови, — говорить вчителька Олександра Іванюк. — Тепер у нас все розвинулося, бо мовні заняття відбуваються у двох садочках і двох школах у Білостоці. Цього року нам вдалося, щоб з кож-

ного пункту хтось виступив на «Вечорі колядок».

Захід почався з виступу дошкільнят, які співали колядки та віншували. Серед публіки було багато батьків і дідуся та бабусь, які прийшли послухати виступи своїх дітей або внуків.

«Прийшли послухати наших дивчат, — говорив після концерту Веслав Хмур. — Надя учить в садочку при парафії святого Духа, а Соня в православній школі в Білостоці. То нас тиешит, бо приємно послухати, що наши діти шанують нашу традицію — українську, руодну. То наши колісні колядки. Я поментую, як спивали колісь, так і тепер

спивають, і приємно їх послухати в той святочний час».

Серед публіки були також українці, які приїхали з України та проживають зараз у Білостоці. У минулому, за незначним винятком, вони не брали участі в житті місцевої української громади. Зараз це, здається, починає мінятися.

«Ми живемо 2 роки в Білостоці, а взагалі ми з України, з сонячного Херсона», — пояснює Олена Бордюк.

«Наша дитина ходить на додаткові уроки української мови, і вчителька попросила, щоб син заспівав колядку на сцені, тому ми прийшли», — додає Олексій Бордюк.

«На уроках української діти вчать і пісні, і вірші, це не просто заняття з мови, але культурні — діти вишивають, роблять брошки руками в українському стилі, традиційні», — каже пані Олена та підкреслює, що в майбутньому разом з чоловіком вони будуть налагоджувати більше контактів з місцевими українцями.

На концерті виступали передусім білостоцькі виконавці. Переважали молоді співаки — не лише діти, які вчать української мови, але також трохи старші, згуртовані, між іншими, колектив «Добриня» та хор православної парафії святого Духа у Білостоці. Старіше покоління представляв Збігнев Насядко — народний співак, однак він не українець, але корінний курп, який багато років захоплений українським, у першу чергу, — поліським і підляським співом.

На «Вечорі колядок» було немало прихильників української культури. Прибули місцеві підляські українці всіх поколінь.

«Всякі концерти трактую як час, коли можу зустріти людей з нашого середовища, — каже Андрій Давидюк. — І то головне, поговорити з іншими. Щоправда, тепер час такий, що люди просто бояться вийти з дому, тому більша радість, коли можна побачити знайомих, які в той час відірвалися від телевізора і прийшли. Просто файно зустрітися».

Гостем концерту був Зразковий дитячий гурт традиційного поліського співу «Ранкова роса» з Рівного. Він показав білостоцькій публіці різдвяний вертеп, поєднаний з поліськими традиційними колядками.

«Ми шукали, робили записи, як це в нас колись виглядало та підбирали поліські пісні, — розповідала Алла Ковальчук. — Шапка, хатка, ляльки це вже самі робили, шукали, щоб і дітям було цікаво, і публіці. Ми малювали, ліпили, клеїли і робили, наближено до того, як було колись на Поліссі, дивилися фотографії. Ми над тим працювали довго. Це дуже великий обсяг роботи, бо треба було подумати, як дібрати слова, текст, пісні. Це просто театральне дійство».

Однак — було варто, бо підляська публіка з великим зацікавленням дивилася вертеп. Бачили це самі артисти.

«Продукт удался, — додає Алла Ковальчук. — Тут було багато дітей. Вони бігали, але коли побачили, що починається якась казка, прибігли під сцену і з відкритими ротами дивилися. Це найбільша оцінка — якщо діти зупиняються, якщо їм цікаво, значить, ми на «правому» шляху».

«Колектив з Рівного показав хороший вертеп, — підтвердила слова Алли Євгенія Бадовець із Білостока. — Видно, що всім насправду подобалася тая презентація, теж дітям».

Український вертеп з колядками рівненські артисти показували не лише в Білостоці, але й в інших підляських місцевостях. Окрім Білостока, Союз українців Підляшшя зорганізував у січні ще шість інших колядних презентацій переважно у місцевостях найбільше сполонізованого Сім'ятицького повіту. Попри пандемію, людей на концертах було багато, а це означає, що ідея зустрічей з колядками дуже подобається.

«Вечір колядок» у Білостоці відбувся завдяки дотації міністра внутрішніх справ і адміністрації міста Білостока. ■

Людмила ЛАБОВИЧ
Фото авторки статті

Храмовий празник у Кентшині

«Ми потребуємо одне одного»

Греко-католицька парафія св. Василя Великого у Кентшині 15 січня відзначила храмовий празник. Святкову літургію очолив єпарх Ольштинсько-Гданський Аркадій Трохановський.

Достойного гостя традиційним короваєм привітали представники місцевої спільноти та парох о. Ігор Гарасим. В урочистій літургії взяли участь отці василіяни та парохі сусідніх парафій.

У проповіді владика зауважив, що у сучасному світі люди частіше зосереджуються на своєму «я», ніж спільноті. Ієрарх зазначив, що є багато тих, хто хоче викинути євангеліє на смітник історії, вважаючи слова, записані у святій книзі, непотрібними. «Сьогодні маємо скрутний час, коли люди замість храму і спільноти обирають свої зручні до-

мівки. Пандемія показала, що наново мусимо осмислити ставлення до Бога і Церкви», — відзначав владика Аркадій Трохановський. За його словами, кожен християнин зобов'язаний пізнавати, відкривати та вчитися у Христа, а особливо християнських цінностей треба навчати дітей та молодь. Так вони не загубляться у сучасному світі та отримають міцний фундамент на подальше життя. Передавати віру з покоління у покоління, як зауважив ієрарх, є українською традицією. Владика заохочував користуватися вченням святого Василя Великого, який писав, що жодна

річ не повинна віддаляти християнина від пам'яті про Бога. Викликом сучасності є відбудова Церкви і особливо заповнення храмів людьми. На думку владика, можна це зробити традицією, молитвою, літургією, церковним співом й близькістю християн. Без цього в нашому світі сильнішими стають наклепи, ворожнеча чи висміювання. Люди перестають бачити навколо себе слабких, немічних і хворих. «Попри ускладнення, пов'язані з пандемією, є потреба, щоб ми наново повірили у Боже слово, у те, що воно є живим. Є потреба нашої присутності у храмах і відновлення спільноти. Бо вона для нас необхідна, бо ми потребуємо одне одного», — відзначав владика Аркадій Трохановський.

З нагоди Нового року кентшинським вірним очільник церкви бажав насамперед здоров'я і щоб на їх дорозі завжди була надія. Також він сподівається на те, що врешті відійдуть усі обмеження, пов'язані з пандемією, і люди зможуть бути ближчими одне до одного «Надалі вміймо творити добрі діла та зберігати нашу релігійну і українську ідентичність. Будьмо в церкві та вміймо говорити своєю рідною мовою. Вміймо жити українськими справами та у всьому проявляти оптимізм», — закликав владика Аркадій Трохановський. Ієрарх бажав також, щоб глибока віра допомагала людям долати усі труднощі. ■

Григорій СПОДАРИК
Фото автора статті

Казимір Пулаский Лемкам знаний и незнаний

Казиміра Пулаского тілко років не є юж межде живыма (в битві під Саванах жытя оддал за свободу Гамериканів и самостійніст Гамерики), а ділити не перестає. Хоц дідове нераз бесідували: **Боже польский, Боже руский потіш нас**, то и так треба нам памятати, же не є двох правд, же не існує правда польска и руска. Правда все єст єдна, не ма національного лиця. «Правды», шырены гнеска о Пуласкым, часто сут лем півправами, а півправа, хоц бы до правды была барз подібна, нигда правдом не стане.

Од острых спорів про памят о Пуласкым минула юж декада, шытко зачало ся хыбаль в 2010 році. Товды в польскі пресі таке сме могли прочитати: *Niech Lemkowie pokażą dokumenty. Czytałem dzienniki konfederatów, ale nie ma w nich nic o grabieżach czy mordach na Rusinach. Jak zobaczę te papiery, to będę mógł się wypowiedzieć - mówić jeden z gorlickich historyków, zastrzegając anonimowość (aby nie narazić się Lemkom).* В дискусії під том и другыма статями на тему памятника Пулаского, котрого польскы діячы хотіли поставити в высівскім парку, хтоси з інтернаутів написал, же где на публикацию «Шыбеничного Верха» Єроніма Аноніма (адже Володимира Хиляка), же для добра sprawy лемківский роман треба бы было перевести на польску мову. «Наше слово» недавно як раз замістило статью о Володимирі Хиляку и його «Шыбеничным Верху», вказуючы конотации роману з історичныма фактами. Трудно не згодити ся з автором статії, же каждый історичний роман в історіографічну дійсність менше або більше вплітає літературной фікції. Жаден історичний роман не єст підручником історії, але згодити ся треба, же «Шыбеничний Верх» дає які такі образ того, што ся в Ізбах діяло, а радше того, як місцеве населення запам'ятало часы Барської Конфедерації. Не спосіб не згадати и поглядів автора, они тіж не сут ту без значыня.

Конфедерация

Конфедерацию завязано барз далеко од Ізб, в Барі, але пришла и до нас, бо обнимала цілу Річипосполиту. Мусиме памятати, же был то час домашньої війны, а такы все сут найгіршы. Роки Конфедерації Барской не сут просты, в Ізбах, Грабі, Высові и Конечни Конфедераты бороли ся з Москалями, а завязали єй в обороні старого порядку в краю, адже проти новым правам намітуваным през короля выбраного за справом попєртя царской Росії. Шляхта выступила проти владі, гнеска маме подібну поляризацию польского суспільства, але товды было інакше, товдышня влада была за слаба. 13 грудня 1981 рока выпроводила свої войска и спацифікувала нарід, а тамтой Річипосплитой попросила о поміч Росию, зато Конфедераты в домашні війні воювали з Москалями. З далекого Бару пришли в Бескиды и в наших селах позакладали обозы, бо в нас лекше было ся ім боронити, відомо горы, а за ними юж землі чужой державы. Адже сконфедеруваны Полякы знали, же Москаль не може на них штурмувати з той страны, а сами не мали жадных перепон з переходом старой польско-угорской границі. Товды было аджи так, же Конфедераты головний штаб мали в Прешові, бо мали тиху згоду Австрії и попєртя мадярских панів, бо то были землі старого Мадярского Королівства. Мож повісти, же товды Конечна была столицьом Сконфедерованой Польщы, бо право становило так, же новы установы Рады Генеральной Станів Сконфедерованых Конфедерації Барской — ГЕНЕРАЛЬНОСТИ ураджены в Прешові оголошаны мусіли быти в Польщы. Роблено того в конечняньскым обозі, находил ся над церквом, до недавна ишы мож было під лісом (по правій стороні дороги) найти рештки конфедерацкых шаньців. Вожды їхніх обозів з Мушыны, Конечной, Высовы, Ізб и Грабу часто стрічали ся в Зборові на спільны нарады. Все кед до Прешова іхали и як з нього вертали переїжджали през Зборів. Додам, же Казимір Пулаский присягу на вірніст Генеральности складал не в Польщы, а в Зборові.

Пулаский Русинам не ворог

Хочу повісти, же Казимір Пулаский не был польскым націоналістом, він в Польщы и в Сполученых Штатах Гамерики єст постеріганий яко зашчытител свободы и права народа до самодержавства. Франция и османьска Турция, и більшіст самых Поляків, одвернули ся од

Конфедерации аж товды, коли то Пулаский піднял ся спробы упроваджыня короля Польщы. Тадеуш Косьцюшко пак оголосил ся Начальником Річипосполитой, адже занял місце короля, але йому того за зле не ма ниhto. Хочу повісти, же Казимір Пулаский не был ворогом Русинів ци Українців, в рядах Конфедератів было їх немало. Кед бы ворогувал, не посылал бы послів на православну Січ Запоріську, просячы о допомогу в борбі з Москалями, спільным ворогом. Єден з Козаків был адже маршалком конфедерацийного войска, думам о Йосифі Саві Цалинским. Кед чул, же смерт по нього приходить, о єдно лем просил: *Oto mam szkaplerz, w którym są zaszyte relikwie świętego Wojciecha: jak skonam, zdejmiesz go i zaklinam WPana, byś go oddał panu Kazimierzowi Pułskiemu, staroście wareckiemu. Jeśli ci się uda kiedy z nim się zobaczyć, powiedz mu, że do śmierci był jego przyjacielem; a on niech ten szkaplerz nosi jako ostatnią ode mnie pamiątkę.*

Нееднакы Конфедераты

Скорше згаданы «папері» (*Jak zobaczę te papiery...*) очывидно існуют, в домашні бібліотечці нашол єм не єдну книжку, бесідуючы о тім, што Конфедераты робили на наші землі. Інтернаута George тіж їх знає, пише: *Czytałem kiedyś Regulamin służby w obozie konfederackim (Rocznik Sąddecki). Było tam o surowym karaniu gwałtów i rozbojów wobec miejscowej ludności. George* очывидно пише сесе на доказ безпідставности лемківских протестів. Подумал си, же кед такий гострий регулямін обовязувал, то Конфедераты не сьміли кого небудь в дачым скривдити. Нибы логічне, знали кары и барз добрі знали, же Пулаский таких річы нікому плазом не пустит. Карне війско не творит ся лем суровыма карами, остры кары запроваджат ся в одділах, в котрых проблем існує, коли маргінес непослуху барз скоро росне, а брак дисципліны стає ся не лем внутрішньом деструкційном силом, але и протидіє, ворожо наставляючы мирне населення до вояків.

Лемкы не хотіли ставляня помника Казиміра Пулаского во высівскым парку, бо маюч чысто іншу оціну Конфедератів Пулаского, тямлят о тім, о чім декотры Полякы памятати не хочут. Жебы выйти з патовой ситуациі, належало бы впровадити понятя планного конфедерата (котрого суровыма карами треба в рыхах тримати) и доброго Конфедерата тілом и душою одданого справі, так як Казимір Пулаский. Правдивым Конфедератам можна и треба ставляти помники, Лемкы, на жаль, памятают лем планных Конфедератів и то головні о них думали, звертаючы ся проти поставліня памятника Пуласкому. Вожады шыткых Конфедератів лем з планними утотожнюют, хоц не повинни. Думам, же за час-то так є, же: *Polacy mają swoje argumenty, Lemkowie swoje, ale zwyciężycz powinna mądrość.* И я так думам, же правда и мудріст маюч быти гором, прецін Казимір Пулаский єст героєм Польщы и Сполученых Штатів Гамерики, Лемкы му того не думают одберати. Він аджи барже єст шануваний в Гамериці як в своїм ріднім краю, відомо, Гамерикане короля не мали, ім король асоціює ся з невольом, а Полякам з найкращыма часами. Правда єст така, же не шыткы Конфедераты не сут так чысты як сьвіжий сьніг ани так чорны як видят їх декотры Лемкы. Жебы на порожньо не молоти, одкличу ся до декількох книжок домашньої бібліотечкы.

Думам, же кед Лемкы о тім бы знали, зрозуміли бы, же на Пулаского не треба смотріти лем през призмат конфедерацкого табору в Высові, Конечны, ци Ізбах. Думам, же дуже люди, маючых ніж приставлений до горла, атакуваных з каждой страны (так як Конфедераты під Высовом, Конечном и Ізбами), зраджены през своїх - зрады глядати буде всяды, во шыткым и во шыткых, аджи там, де єй не є и не было.

Казимір Пулаский, так як и вышше згаданий козак Сава (о ним більше оповім іншым разом), был барз добрым вояком, оба были молодыма людми. Барз добрі знал кілко вартат вояк высажений довгом, неустанном борбом, сьвідомий был того кілко вартат вояк змітуючий з себе жовнірську карніст, и тот з порожнім жолудком. Адже не чудуйме ся тому, же окружений през войска російскы и польскы вірны королюви, запертий зо жменьом своїх люди в гірским шаньці, міг не довіряти нашым предкам — Русинам. Прецін Пулаский нигда не мешкал во Высові, Конечні, ци Ізбах, як же міг познати мешканців тих сіл. Задля чого мал бы ім вірити, прецін не хотіли ім оддавати своїх волів, коров, увец,

ци іншого ідла, хлопи з польских сіл так само ся на них смотріли. Польской армії з Пуласкым не было, на-терала на Конфедератів разом з Росиянами. Найгірше ся стало товды, кед сусіде Австриякы дали Росиянам змогу атакуваня Конфедератів од австрийской страны. Австриякы вышофали свої войска дале од границі, а попрошены през польского магната Любомірского, заняли Стару Любовню и шыткы спискы міста, котры од довгих років Польща тримала в заставі за пожычку дану мадярскому королеви.

О Конфедератах

Тепер повім дашто більше о тых річах, котры з Конфедератів роблят планных Конфедератів. Анджей Ценьскі так описує спомины єдного з Конфедератів: *Sporo miejsca w pamiętniku zajmuje sprawa «zdobyczu» zabranej drogą rabunku, który to proceder autor usprawiedliwia.* Історичны джерела (*papiery*), вдаряючы в Конфедератів, знає и Януш Міхаляк, коли пише, же: *Konfederaci nie cieszyli się sympatią wśród miejscowej ludności. W wyniku rekwizycji żywności wyglądali ubogie wsie. Skargi takie zanosił Regietów. Ludność wschodniego wyznania sprzyjała Moskalom, za co karana była przez Konfederatów.* Не знам, ци справді сприяли Москалям, думам, же не стояли по жадні страні. Думали, як ім буде ся жыти, з никым не хотіли ділити ся тым, чого сами не мали під достатком.

О Регетові дашто веце пише Анджей Пецух: *Powstańcy czasem dopuszczali się różnych nadużyć. W Regietowie stacjonował dowodzony przez kapitana Szyca oddział milicji radziwillowskiej, który przyczynił się do wygładzania i tak już biednej okolicy. Żołnierze ci w sposób bezwzględny obchodzili się z miejscową ludnością lemkową. Mimo tego wielu starało się zaciągnąć pod sztandary Konfederatów.* В наведеным як віл стоїт, же з том ворожнечом до Конфедератів серед Лемками аж так злі не было (*wielu starało się zaciągnąć pod sztandary Konfederatów*). Шыткы залежало од того, ци жытя наших предків спняло з планными Конфедератами, ци зо справжніма Конфедератами. Правило сесе обнимат не лем Лемків. Казімеж Пжибось пише: *W rezultacie, gdy w lipcu 1768 r. w Nowym Sączu przebywał Marcin Lubomirski, pobyt Konfederatów spowodował pożar zamku, a wyparci z Sącza Konfederaci rozpoczęli grabież okolicy, zabierając po dworach i folwarkach cały dobytek. To samo zresztą robili Rosjanie i wojska królewskie.* Забрали? Треба отверто повісти, же грабували, мусіли быти барз голодны. Найгіршы были розжалены браком спертя ся на родаках. Не інакше робила и друга сторона домашнього конфлікту (*To samo zresztą robili Rosjanie i wojska królewskie*), каждый чловека істи прецін мусит, адже не важне по котрій страні воювал, кед был юж добрі голодний, брал де міг, уважал, же має до того право, кед влада го не накормила. Більше сьвітла на планных Конфедератів мече інша wypowiedь Казімежа Пжибос-я: *Były to oddziały nieregularnej jazdy, źle uzbrojonej, bez dyscypliny i bez wyszkolenia.* Адже таким Конфедератам жадны кары не были страшны, кед аджи Поляків рабували, то Русинів мали бы щадити? В війску не лем товды так было, же кед бракне правдивого Командира — воякы зо збройом в руках не боронят, а рабуют. Давнішше тіж: *Війско крало, вбивало, а де не де то и село спалило, кед жытели протиставляли ся ім.*

Памятники Пулаского

Не был єм ани противником, ани зволенником ставляня памятника Казиміра Пулаского во Высові Здрою. Не повім, сумнівы єм мал, не знал єм, ци новий памятник дашто змінит, льос іншых юж існуючых памятників Пулаского непокоїт не лем мене. Вышше згаданий інтернавта George писал: *Kazimierz Pułaski to część dumnej historii Narodu Polskiego. (...) Utraciliśmy Jego pomnik w Krynicy-Zdroju (został «sprywatyzowany»),* а зо статі: *Pułaski drażni Lemków* довідуєме ся, же подібний жылот мал и інший памятник Пулаского: *Nawet pies z kulawą nogą nie wie, że tam jest — żali się Bara, pasjonat miejscowej historii.* Знам, же Лемкам не заваждал ани перший, ани другий вышше згаданий помник Пулаского. Ниhto з наших нияк не протидія ім. Не знам ци кед його памятник станул бы во Высові Здрою, то з пошаном для памяти о Казимірі Пуласкым в польскым суспільстві бы ся дашто на ліпше змінило. Кед вірил бым, же так бы ся стало, был бым за. ■

Борис ЛЕМКІВСКИЙ

Історія

«Якомога більше вільної творчості і якомога менше провінціалізму»

Таким було кредо не тільки творчості, а й життя Олександри Екстер. Вона народилась 140 років тому в Білостоці в родині білоруського єврея та гречанки. Та не дивлячись на іноземне коріння, Олександра стала справжньою лідеркою авангардизму в Україні та популяризаторкою української народної творчості.

Дитинство і становлення дівчини як художниці відбулись в Києві. Так, у Київському художньому училищі її вчителем був Микола Пимоненко. Разом з нею навчалися у майбутньому відомі кубофутуристи Олександр Архипенко (скульптор) та Олександр Богомазов (живописець). Її чоловіком став відомий київський адвокат Микола Екстер, німець за походженням. Нових вражень та знань Олександра Екстер шукала у Франції, вступивши до Паризької академії мистецтв. Там імпульс до авангардного мистецтва їй дав Пабло Пікассо.

Лідерка авангардизму

У 1908 р. Олександра Екстер разом із Давидом Бурлюком (одним із основоположників футуризму) організувала в Києві виставку «Ланка». Вона брала участь у більшості виставок авангардного мистецтва в Російській імперії (виставки групи «Бубновий валет» (лютий 1912), Союзу молоді, «Трамвай В» та інших), у Франції («Салон незалежних» — березень, 1912 та інших), в Італії.

У середині 1910-х років однією з перших художниць стала впроваджувати стилістику нового мистецтва в моду та побутовий дизайн (ескізи суконь, хусток, скатертин), тим самим заклавши засади стилю «art deco». Ввібравши риси багатьох новітніх течій, вона, врешті, знайшла свій стиль.

У 1915 р. Екстер вступила до групи Малевича «Супремус». Він тоді писав свої перші супрематичні картини і нікого не пускав до майстерні. Адже хотів довести, що винайшов геть нове мистецтво. І лише одній людині було дозволено приходити до художника — Олександрі Екстер. А напередодні Першої світової війни вона з іншими художницями створила в двох полтавських селах — Вербівка та Скопці — пункти кустарного виробництва.

Екстер була новаторкою і в сценографії. Так, етапними в авангардній сценографії стали її роботи для Камерного театру Олександра Таїрова — оформлення вистави «Фаміра Кіфаред» (1916) та «Саломея» (1917), які були для театральної Москви сенсацією. Наприкінці 1917-го Олександра ненадовго повертається до Києва, оскільки московські театральні режисери вже кликали її назад. Однак, цим планам не судилось реалізуватись. Нові політичні обставини та наступ російських більшовиків на Україну вніс свої корективи.

▲ Натюрморт з яйцями, 1914

Фото з сайту uartlib.org

Майстерня у вирі мистецького життя

Щоб хоч якось вижити, Олександра Екстер на початку 1918-го відкриває власну майстерню живопису та декоративного мистецтва. Тоді вона навіть не думала до чого це все може призвести. У листі до Таїрова вона писала: «Отримала Вашого листа і дуже раділа. Тепер, коли отримуєш звістки про людей або бачиш

▲ Олександра Екстер
Фото з Вікіпедії

їх, після усіх подій, сприймаєш це за чудо. Живу день крізь день — без майбутнього — особисто працюю мало, і це пригнічує понад усе. Для існування і харчування довелося відкрити майстерню живопису... Про поїздки до Москви якось не думаю, надто вже важко живеться».

Все починалося так: 7 березня 1918 року газета «Киевская мысль» публікує лаконічне оголошення: «Майстерня живопису і декоративного мистецтва О. Екстер і Є. Прибильської», далі адреса і години занять; більше жодних роз'яснень не було.

Зовсім не випадково Екстер використовує у назві слово «майстерня» — не школа і поки що не студія. Справа у тому, що вона аж ніяк не мала наміру займатися навчанням у звичному розумінні цього слова. До Майстерні записували лише тих, хто вже опанував основи живопису і в кого хоча б якось склалися власні художні уподобання. Своє завдання Екстер бачила у тому, аби спрямувати живопис учня у русло сучасних європейських шукань, зорієнтувати його у тих проблемах, що їх висунуло нове мистецтво.

Популяризаторка народного мистецтва

Стосовно «декоративного мистецтва», згаданого у назві Майстерні, тут — принциповий момент. Для Екстер українське народне мистецтво завжди було джерелом художніх форм і декоративних мотивів. Декілька організованих нею кустарних виставок, а особливо — остання, наприкінці 1917-го, остаточно переконали її у тому, що багато рис українського селянського малярства абсолютно відповідають провідним стилістичним напрямкам часу і передусім напрямкам найновітнішим.

Вона співпрацювала з художниками, які створювали по селах майстерні народної вишивки, килимарські тощо. Саме там відкривалися народні таланти, такі як: Ганна Собачко, Євмен Пшеченко, Василь Довгошій. Ганна Собачко вишивала за абстрактними

▲ Ескіз костюма Фаміра Кіфаред, 1916

Фото з Вікіпедії

ескізами Екстер, яка у свою чергу запозичила від народного мистецтва барвистість. Саме Екстер організувала першу виставку робіт Ганни Собачко й на відкритті сказала, що Собачко — велика художниця і назвала її народною футуристкою.

Сама Екстер прагнула виховувати у сучасному художнику найбезпосередніший підхід до національного стилю, зберегти, підтримати у його живописі «український характер», допомогти йому відчувати й впевнитися у тому, якою безмежною надихаючою силою наділено народну творчість. До того ж Екстер підкреслювала, що новому живопису необхідний зовсім новий підхід до народного мистецтва — не музейний, не ностальгійно-споглядальний: «Підходячи до народної творчості і роботи по вивченню його, а також до притаманної йому композиції, ми бачимо, що попередній підхід до нього був суто зовнішній. Художники боялися вийти з умовної форми, остерігаючись втратити «стиль», а також брали той колір, що його ство-

Фото з сайту uartlib.org

▲ «Три жіночі фігури», 1910

рив час. Колористичну інтенсивність, властиву молодим народам, особливо слов'янам, було підмінено патиною часу, що здавалося правильним і подобалось, оскільки нагадувало старовину. Але такий підхід абсолютно не може бути роботою за народним стилем, адже тут в основу не було покладено пошук коріння і законів кольорової і лінійної композиції».

Досить швидко Майстерня перетворилася на центр нового мистецтва не просто Києва, а й усієї України. А влітку 1918-го Екстер ініціювала Перший всеукраїнський з'їзд діячів української культури. Вона виголосила доповідь про сценографію. Наполягала на тому, що в театрі, крім режисера та художника, співпостановником має бути й електромонтер, тому що світло — це художня складова. «Якомога більше творчості, якомога менше провінційності», — відповідала Олександра Екстер на питання про те, що треба для розвитку українського театру.

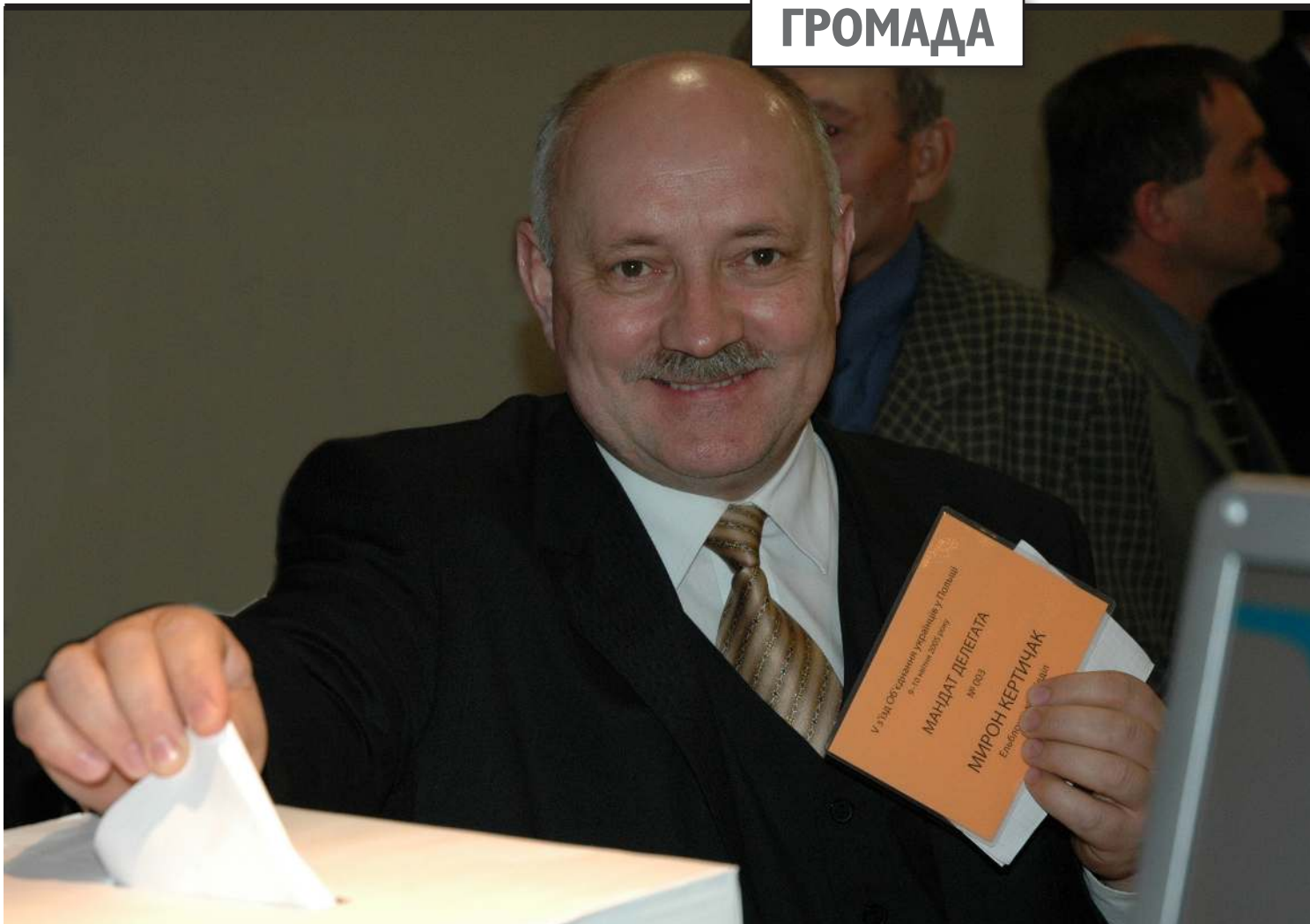
1925-го вона оселилася у Парижі. Тут оформлювала книжки, робила інтер'єри, викладала в Академії сучасного мистецтва Фернана Леже. «Екстер блискуче викладає, — згадує у «Щоденнику» Павло Челіщев — колишній киянин, який навчався в Академії, — єдине, що трошки мене й інших учнів дратує, це те, що вона дуже часто згадує Україну, яку ніхто не знає».

Ще понад 20 років Олександра Екстер жила і працювала в Парижі, створюючи неймовірні за кольором і формою сценічні костюми та незвичні картини. Натхненням для її творчості завжди були народні українські мотиви, які вона популяризувала за кордоном. ■

Стаття підготовлена за матеріалами архівів та інтернет-ресурсів.

Олена ГУМЕНЮК

ГРОМАДА

Петро Тима про Мирона Кертичака – у розмові з Ізою Хруслінською
На 16-ту річницю смерті Мирона Кертичака

In memoriam

Ти пройшов з Мироном Кертичаком шлях близької співпраці ще до того, як став секретарем ОУП, і пізніше, коли вже Мирон був головою, а ти – секретарем. Але передусім ви були близькими друзями, справжнім дуєтом, чудово одне одного доповнювали. Давай нагадаємо бекграунд Мирона: він був активним діячем української громади ще задовго до 1989 року. Він народився 1955-го, тож був на десять років старший за тебе, а у 80-х та 90-х це була різниця, що дорівнювала одному поколінню.

З того, що я знаю, Мирон дуже багато чого перейняв з рідної домівки. У його випадку – як і в моєму, і у випадку багатьох інших людей із нашої громади – те, ким були батьки, дідусі та бабусі, найсильніше впливало на нас і на те, ким ми ставали. Так було і в Мирона. Історія його батьків нагадує історію й моїх. Його мама, Анна (уроджена Притула), походила з села Вербиця (польська назва Wierzbica) біля Любичі-Королівської. Це було дуже патріотичне село; його мешканці, розкидані Польщею унаслідок акції «Вісла», до сьогодні зберігають мову, українську ідентичність та долучаються до справ нашої громади. Сім'ю Миронової мами виселили в межах акції «Вісла» на Мазури, до села Жугене біля Пененжна.

Його батько Іван походив із Бескидів (пол. Бещад), з села Скорodne – ця частина Бещад після 17 вересня 1939 року опинилася у складі СРСР, у 1944–1951 роках також належала советам. У 1951 році, коли відбувся так званий «обмін ділянками територій» на польсько-українському кордоні, село опинилося у Польщі. Перед тим, як передати ці землі РП, усіх жителів Скородного переселили – переважно до Миколаївської області УРСР. Уся його сім'я опинилася в Радянській Україні. У той час Іван Кертичак відсидів у польських комуністичних в'язницях 8 років. Відбував вирок, зокрема, у в'язницях в Штумі, Равичі, під кінець строку його

відіслали до Варшави, де він працював на будівництві Палацу культури. Я був знайомий із Мироновою мамою, вона була дуже розумною людиною, що цікавилася світом, життям нашої громади, подіями в Україні. Її біографія містить і трагічні події. Я знав також братів та сестер Мирона – двох нині покійних, названого брата Юрія та сестру Олю, а також іще одну сестру Марію; товаришув також з його братом Михайлом.

Мирон закінчив ліцей у Браневі, потім вивчав фізику у Гданському університеті. З ранньої молодості він долучився до активної частини української громади. Дуже любив українську поезію, музику, цікавився історією України. Під час навчання в університеті він був активним діячем українського студентського середовища Гданська та Українського суспільно-культурного товариства. Покоління Мирона, бага-

то представників якого до сьогодні залишаються активними в українських структурах, відіграло і продовжує відігравати дуже важливу роль, особливо у час переломних змін у наших громадах. Частина людей з цього покоління емігрувала і нині живе у Канаді чи США, є такі що працюють в Україні. До 1989 року саме вони намагалися реформувати УСКТ, пропонували нові форми діяльності організації; ініціювали зміни в розумінні ідентичності й активності передусім молодого покоління українців. У цьому середовищі вагомую роль відіграв також Мирон Кертичак: наприклад, він був одним із організаторів студентських рейдів «Карпати» – мандрівок молодих українців на землі, з яких походили наші предки. Це був водночас і освітній захід, розважальний і формат збереження в умовах комуністичної Польщі тяглості української присутності на прикордонні. Рейди виконували ще інші важливі функції – їхні учасники у міру своїх можливостей наводили лад на старих цвинтарях, популяризували знання про історію та сучасність рідних земель. Багато днів кого саме участь у рейді «Карпати» поклала початок поверненню до української мови та ідентичності, початок громадської активності.

Що, на твою думку, відрізняло покоління Мирона від попередніх – покоління його батьків?

Покоління, до якого належав Мирон, на відміну від

батьків, не жило аж у такій мірі травмою та страхом того, що будь-яка форма активності може спричинити репресії влади чи погане ставлення польського оточення. Для цих людей характерним стало також мислення не у категоріях місця, де вони народилися після переселення, а у категоріях бачення самих себе, а також українського середовища, у якому вони хотіли би жити й розвиватися, у реаліях великих польських міст, особливо університетських осередків. На їхню думку, це відкривало іншу перспективу, давало більше можливостей – і з цього випливали їхні наступні кроки. Університетські осередки уможливлювали, приміром, контакти з опозиційною інтелігенцією польської національності, давали доступ до наукових та підпільних видань зі сфери історії, а наслідком цього було перенесення досвіду польської опозиції на «меншинний ґрунт». Із цього (в тому числі) почався випуск самвидавних (підпільних) видань українською мовою, залучення представників громади в опрацювання матеріалів, статей, присвячених ситуації в Україні чи польсько-українським відносинам.

Великі міста давали також можливість – поодиноким, щоправда – контактів із українською діаспорою та частіших з польською політичною елітою та польськими й меншинними науковими колами. Для багатьох молодих українців «вписування себе та своєї громади» у контекст міста, у багатовимірні контакти з польською спільнотою, т.зв. більшістю, було свідомим вибором. Вростаючи у міське середовище, маючи інший суспільний статус й освіту, ніж батьки, які найчастіше у результаті депортації 1947 року працювали у сільському господарстві, жили – розпорошено – переважно у селах та невеликих містечках, молоді українці творили інтелігенцію молодого покоління, яка, однак, і далі була в єдності і міцно пов'язана із рештою громади. Саме це покоління намагалося зруйнувати Берлінську стіну та Залізну завісу на кордоні з СРСР, адже було відкрите до світу та шукало контактів, зокрема, на Заході серед української діаспори, але не тільки – також у Радянській Україні. Це було дуже прагматичне покоління, тісно вписане в український контекст у Польщі, яке водночас намагалося надати йому трохи інший вимір. З огляду на це, маючи часто критичне ставлення до єдиної «узаконеної» владою організації – УСКТ – вони все ж долучалися до її діяльності, адже усвідомлювали й обмеження, і можливості, які вона давала.

Як починалося ваше знайомство, яке перетворилося на близьку співпрацю та дружбу?

Починалося все у Гданську, але вже наприкінці 80-х років. Пізніше, коли перед створенням Об'єднання українців у Польщі у 1990 році відбулася тематичні «Круглі столи», що їх також ініціював Мирон, ми з товаришами з нашого театру «Контакт» брали участь в обговореннях у Гданську та Варшаві. Мені запам'яталася співпраця з Мироном також тоді, коли треба було перевезти кілька комп'ютерів із Польщі до України – для українських дисидентів. Він запропонував допомогу, завдяки ньому обладнання ціле і неушкоджене потрапило до адресатів у Львові та Києві. З того часу наші контакти дедалі частішали – особливо після того, як Мірек Чех запропонував мені у 1992 році переїхати до Варшави на постійну роботу. Відтоді я природним чином почав співпрацювати з Мироном

▲ З президентом Віктором Ющенком

→ вже у процесі реалізації конкретних ініціатив ОУП. Ми з ним дуже швидко знай-шли спільну мову, були на одній хвилі і чудово одне одного розуміли.

Так, коли я познайомилася з вами обома у 1996 році, Мирон був головою Об'єднання, а ти — секретарем. Я з ніжністю згадую цей час, адже тоді завдяки вам обом ОУП стало немовби моєю родиною. Як на практиці виглядала ваша співпраця?

Він від самого початку давав мені широке поле для активності. Після першого з'їзду Об'єднання для Мирона почалося життя, на 100% зайняте ОУП — організаційними та фінансовими справами, виданням «Нашого слова», проблемами, які часто несподівано з'являлися «із дня на день». Постійно виникали якісь нові питання, до вирішення частини яких Мирон намагався мене залучати. Подією, яка нас найбільше зблизила, був Фестиваль української культури 1995 і 1997 року в Перемишлі. У ті роки я багато годин провів із ним у машині на трасі Варшава-Перемишль та на зустрічах, переговорах із міською владою, перемишльським воєводою, перемовинах із очільниками культурних установ у місті. Я багато чого від нього навчився. Передусім — як не піддаватися, бути послідовним, як формулювати аргументи під час переговорів тощо.

У випадку фестивалів у Перемишлі співробітництво з Мирonom було для мене абсолютно новим досвідом. До того часу настільки тісно я співпрацював тільки у Гданську із ровесниками або у Пласті з молодшими за мене людьми. Тут же часто була робота і присутність 24/7, багато нових речей із різних сфер, нерідко — складні проблеми, яких я не знав раніше. Спокій, який мав у собі Мирон, віра та цінності, які він сповідував, були для мене дуже важливим уроком. Під час підготовки фестивалів ми зіткнулися з опором міської влади й зволіканням воєводи Станіслава Байди, нападками кресово-комбатантських середовищ на Об'єднання, провокаціями націоналістів особливо проти Фестивалю української культури в Перемишлі 1995 року. Ми з Мирonom були в центрі цих подій, постійно брали участь у перемовинах, дискусіях, розробленні стратегії Оргкомітету фестивалю. Напруга, яка мала місце тоді, дуже часто вимагала швидкого мислення, нестандартних дій, які би дозволили знайти вихід із ситуації. Мирон це робив досконало. Він умів те, що мало хто вміє — визначати завдання, володів також хистом передбачення. Його

організаційний талант був, здавалося, відчутний фізично — я бачив, як він зосереджувався, реагував. У такі хвилини він зазвичай мало говорив — зосереджено обмірковував, як і що слід зробити. Максимум — увечері підбивав підсумки разом із тими людьми, яким довіряв і з якими довше працював. Водночас він був відкритий до пропозицій від інших, також від мене, умів слухати. Не було так, що він відразу знав, як варто чинити — але коли вже брався до роботи, був неймовірний якраз завдяки тому, що діяв без вагань, у нього все вже було обдумане, він не зупинявся на півдорозі.

А ситуація — не лише з фестивалями у Перемишлі — неодноразово була, на жаль, у багатьох сферах дуже складною. Бувала небезпечною. Змінювалися також обставини, у яких функціонувало усе Об'єднання, — внутрішні та зовнішні, політичні та фінансові, змінювалася атмосфера навколо українців у Польщі. Договори про реалізовані ОУП проекти часто не підписували вчасно, чиновники нерідко вводили керівництво організації в оману, не надто переймалися, звідки воно візьме гроші на зарплату працівникам, оренду приміщень, проведення запланованих заходів. Людей, які би прихильно ставилися до меншин, було не так багато. Бути головою ОУП було і залишається постійним управлінням дефіцитами, постійним шуканням додаткових ресурсів для проектів ОУП, мисленням у категоріях усієї організації та громади, а не якоїсь виокремленої громади чи структури, активністю у дуже широких сферах.

Мирон мислив комплексно, але не всі в Об'єднанні це уміли. Він постійно відчував відповідальність за ОУП і за людей. В організації від початку працювали різні активісти — старші й молодші, з досвідом і без, з різними темпераментами. За старим звичаєм, якщо щось було не так, за провали та труднощі відповідала «Варшава», тобто Головна управа. Недостатне фінансування означало теж звільнення з роботи людей, які роками працювали, ще з часів УСКТ. Простих рішень часто не існувало. До цього додавалося те, що частина активістів на місцях інколи не розуміла серйозності ситуації. Дехто мав досвід діяльності в інший період і за інших умов, часто ці люди не розуміли і, що гірше, не хотіли розбиратися у нових правилах та вимогах фінансування проектів, реалізованих неурядовими організаціями національних меншин за кошти від Мінкультури. Мирон мислив системно — як підвищувати престиж Об'єднання, якість організованих ініціатив та кадрів організації, як контактувати з поляками. Він не завжди знаходив розуміння навіть серед частини людей із його покоління.

Фото з архіву Ізи Хруслінської

Цей текст — скорочений варіант розмови, що є частиною книги, підготовленої до друку цього року у видавництві «Образ/слово / Територія», робоча назва книги-розмови Ізи Хруслінської з Петром Тимоєм — «Бути українцем з Польщі».

Фото — з архіву ОУП

Продовження у наступному номері

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Зі смутком і боєм повідомляємо, що 17 січня відійшов у вічність гідний син українського народу, а особливо син Лемківщини —

Іван Криницький

Іван Криницький народився 19 липня 1929 року в селі Климківка, що на Лемківщині.

У сорокових роках минулого сторіччя він разом з батьками та односельчанами переселився у Радянську Україну, з якої по несповна році, у 1941, повернувся з батьками на рідну Лемківщину до свого села, у якому прожив свої молодечі роки.

Це були роки, коли Лемківщина була під пануванням фашистської Німеччини. Тоді Іван зрозумів, що таке фашизм.

Все-таки пережив війну у своєму рідному селі до 1947 року, коли в село прийшли непрошені «гості», які і загалом на Лемківщину і Надсяння. Злочинною акцією «Вісла» викинули нас, українців, з рідних земель і в худоб'ячих вагонах вивезли на західні і північні землі післявоєнної Польщі. Таким чином Іван і його родина були перевезені у село Модлін біля Глогова.

Іван середню освіту здобув в Лігніці, а «студії» завершив у Вроцлаві.

З часом зупинився в Зеленій Горі, де розпочав свою працю. Тут, в Зеленій Горі, був одним з тих, які почали свою активну діяльність для нашого суспільства в околицях міста.

Коли у 1956 році можна було творити структури Українського суспільно-культурного товариства, Іван включився в ці структури і став активним членом організації у воєводському правлінні УСКТ в Зеленій Горі, де відстоював гідні права для всіх переселенців. Іван дуже

любив свою Лемківщину, її мову і культуру. Коли наприкінці вісімдесятих років повставало Об'єднання українців у Польщі і Об'єднання лемків, Іван став гідним членом цих організацій.

Іван Криницький створив Фонд допомоги молоді з Лемківщини, став його головним фундатором.

Був теж одним з організаторів відновлення цвинтарів і хрестів на Лемківщині.

Від імені членів і прихильників лемківських Лемків і Українців висловлюю слова співчуття і підтримки родині Покійного і приєдную свого вірша.

Івану Криницькому присвячую

Ти син Лемківщини.
Я, Надсяння сином.
Разом як родина.
Здійснювали сні.
Ти у райських садах
З лемківським килимом.
А я своїм римом
Несу всім баладу.
Лемківські Бескиди
І гори Надсяння,
Вони — роса рання.
Вони нашим слідом.
Наші краєвиди,
Це наше тривання.

19.01.2022 р.

Василь ШЛЯХТИЧ,
голова міського гуртка ОУП
в Зеленій Горі

ОГОЛОШЕННЯ

Психологи досліджують психофізичний стан і якість життя осіб після COVID-19

Взяти участь у дослідженні можуть також мігранти з України. Дослідники запрошують зголошуватися.

Колектив факультету психології Варшавського університету (Польща), проводить дослідження, що стосуються нейропсихологічних функцій і якості життя осіб, заражених коронавірусом. Результати дослідження допоможуть розробити рекомендації щодо діагностики й терапії осіб, які хворіли на COVID-19.

У межах реалізованого проекту науковці контролюють психофізичний стан осіб, які перенесли COVID-19. Дослідження складається з трьох етапів: інтернет-анкети, телефонної розмови та повторного інтернет-дослідження. В анкеті респонденти описують власне самопочуття і стан здоров'я після хвороби. Два наступні етапи передбачають розв'язування простих завдань, які вимагають серед іншого концентрації уваги, запам'ятовування інформації та зорово-просторової орієнтації.

Більшість пацієнтів може без сумніву повною мірою повернутися до здорового стану, але частина осіб, які мають супутні хвороби і переносять зараження важче, можуть відчувати негативні нейропсихологічні наслідки COVID-19. Використовуючи здобуті нами знання, хочемо допомогти тим особам контролювати свій власний психофізичний стан упродовж певного часу після захворювання, повідомляти про можливі проблеми і підтримувати їх своїми порадами та консультаціями, — говорить керівниця дослідження, професорка Емілія Лоек із факультету психології Варшавського університету.

Науковці запрошують до співробітництва повнолітніх осіб, які перенесли зараження коронавірусом і хотіли б контролювати своє психічне самопочут-

тя після хвороби, незалежно від інтенсивності проявів зараження хворобою.

На підставі отриманих результатів науковці опрацюють рекомендації для медичних і психологічних служб щодо нейропсихологічних спостережень за особами, зараженими SARS-CoV-2.

Зібрані колективом матеріали будуть використані виключно для наукових цілей і допомоги особам, які потребують підтримки після хвороби.

З метою отримання додаткової інформації, замовлення і пересилання online-матеріалів для досліджень просимо зв'язатися з нами за адресами:

www.facebook.com/NeuroCovidUW
neurocovid.research@psych.uw.edu.pl
dr n. hum. Anna Egbert, dr hab. n. hum. Stefan Łaszyn

Джерело: РАР, доповнене адресними даними і прізвищами членів колективу.
Стефан ЛАШИН

З великим сумом ми прийняли вістку,
що 14 січня 2022 року, проживши 81 рік,
у Прушкові упокоїлася

бл. пам. СТЕФАНІЯ АННА МАЛЕЦЬКА
з дому Паранич,
виселенка з села Лосе на Лемківщині.

Стеня була яскравою особистістю, надзвичайно товариською, дотепною, жіночною, завжди з почуттям гумору, а також відданою парафіянкою. Перебуваючи на заслуженій пенсії, з пристрастю зайнялася малюванням краєвидів і церков. Її колекція нараховувала понад 100 картин, якими інколи обдаровувала приятелів. Вона була великою лемківською газдинею, двері дому пана Василя і пані Стефанії завжди були відкритими для гостей як з Польщі, так й з України. Їх чекали смачні наїдки і гостинність. Тим, хто був у хворобі чи фінансовій скруті, вони завжди спішили з допомогою. Обоє були великими українськими патріотами. Україна і рідна Лемковина в їхніх серцях були на першому місці. У такій атмосфері зростали їхні доні та внуки. Пані Стефанія спочила біля чоловіка Василя на Православному цвинтарі у Варшаві. Вічна їй пам'ять!

Близьким, що у печалі:
доням – Марійці і Дороті, зятеві Любомирові та внукам – Михайлові, Стефанові, Григорію і Дарії, а також правнукам і всій родині
у тих важких хвилинах висловлюємо наше щире співчуття і підтримку.

Варшавська громада українців

24 грудня 2021 року відійшла від нас у вічність
наша дорога мама, бабуся та прабабуся

† Анна Баган

народжена 24 січня 1936 року в селі Улюч над Сяном.
Вічна пам'ять!

Сім'я щиросердечно дякує усім,
хто брав участь у похороні.

Іванові Криницькому На прощання

Ваню,
Друже!

Тихо, під озером спить зачарована Твоя Клімківка.
По боці Гомолі стоять сріблисті ялиці.
Тихо шепоче на Копі буковий ліс.
А Тись, собі помандрував на Небесні Кучери.

Ваню,

Пам'яташ, як вітер ся зорвав
І збіже в долині захитав,
І церкву, што мала п'ять красних бань,
А тепер дві?
І тот ровер, штось німцови взяв,
а Роп'як Ти го вкрав?
І тот потяг ганебной душоубной акції Вісла
Што Тя на вигнання віз?
Знаш, же гнесь москаль
Київську Русь розбирає?

Ваню,
Друже!

Пам'ять про Твої дії буде жила,
Твоя фундація, і Твоя думка, й Ти.
У нашій пам'яті.
Будеме пам'ятати про Тебе, будеш вічні з нами жив.

Ваню,
Друже!

Ід гин, спокійні на Небесну Клімківку,
Она там не затоплена,
Зайди на Небесну Ждинську ватру,
Сядь там на своїй лавочці, з Клімківчанами,
і з товаришами.
Пальте Небесну ватру, радте Господу,
яке в Україні горе.
І нас виглядайте, нам нескоро буде час прийти до Вас!

До позарани,
Ваню!

До побачиння зас,
Вічна Тобі пам'ять!

Олександр Маслей

Управа Кошалінського відділу Об'єднання українців у Польщі
Дирекція Загальноосвітнього ліцею з українською мовою навчання ім. Тараса Шевченка в м. Білий Бір
Фонд ДЕКА (ДЕКА), який керує Початковою школою ім. Тараса Шевченка в Білому Борі, запрошують на
цикл виступів колядників, вертепів

Діти з початкової школи з м. Білий Бір виступатимуть:

► Греко-католицька церква в **Білиці** (гміна Білий Бір)

Дата: 16 січня 2022 року (неділя)

Служба Божа о 9.30, виступ вертепу о 10.40

► Греко-католицька церква в **Кошаліні**, вул. Незалежності (Niepodległości) 24-26

Дата: 23 січня 2022 року (неділя)

Богослужіння о 9.30, вертеп о 10.45

► Греко-католицька церква в **Колобжезі**, вул. Шпитальна 1

Дата: 30 січня 2022 року (неділя)

Служба Божа о 9.30, вертеп о 10.45

► Греко-католицька церква в **Тшеб'ятові**, вул. II Полку Уланів 30с/6

Дата: 6 лютого 2022 року (неділя)

Богослужіння о 9.30, виступ вертепу о 10.40

► Греко-католицька церква в **Щецінку**, вул. Карлінська

Дата: 13 лютого 2022 року (неділя)

Служба Божа о 9.00, вертеп о 10.15

► Греко-католицька церква у **Валчі**, вул. Генерала Владислава Андерса 3

Дата: 23 січня 2022 року (неділя)

Служба Божа о 10.15, концертний виступ – близько 11.30

► Собор св. Варфоломія та Опіки Пресвятої Богородиці в **Гданську**, вул. Заулек Святого Варфоломія

Дата: 30 січня 2022 року (неділя)

Богослужіння о 10.00, вертеп – близько 11.15

► Греко-католицька церква в **Старгарді**, вул. Млинська 36

Дата: 6 лютого 2022 року (неділя)

Служба Божа о год. 10.00, концертний виступ близько 11.15

► Греко-католицька церква в **Інську**, вул. Армії Крайової 27

Дата: 6 лютого 2022 року

Богослужіння о 13.00, вертеп близько 14.15

► Греко-католицька церква в **Битові**, площа Шимона Крофея 5

Дата: 13 лютого 2022 р.

Служба Божа о 10.00, виступ близько 11.15.

Наше Слово

Adres: Redakcja "Nasze Slowo", ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa,
tel.: prenumerata i reklama – tel./fax 22 677-88-10,
redaktor naczelny – 22 677-88-11, sekretarz redakcji – 22 677-84-46,
redakcja – 22 677-84-45.

E-mail: redakcja@nasze-slowo.pl, prenumerata@nasze-slowo.pl, ogloszenia@nasze-slowo.pl

Internet: www.nasze-slowo.pl

Kolegium Redakcyjne: Khrystyna Zanyk, Piotr Tyma, Paweł Łoza, Tetiana Daniuchenko, Anastazja Krawczuk, Daryna Popil.

Zespół redakcyjny: redaktor naczelny – Khrystyna Zanyk, zastępca redaktora naczelnego – Paweł Łoza, sekretarz – Tetiana Daniuchenko, redaktorzy – Igor Szczerba (Warszawa), Anna Winnicka (Koszalin), Grzegorz Spodarek (Kętrzyn), Katarzyna Komar-Macyńska (Przemyśl), redaktor stylistyczny – Olga Rusina, redaktor techniczny – Olga Michaluk, prenumerata, reklama – Lesia Korostatewycz.

Współpracownicy: Anastazja Krawczuk (Warszawa), Stefan Migus (Olsztyn), Piotr Andrusieczko (Kijów), Bogdan Tchórz (Górowo Iławeckie), Ludmiła Łabowicz (Białystok), Oksana Kulczewycz (Legnica), Jerzy Gawryluk (Bielsk Podlaski), Olena Humeniuk (Kijów), Adam Wiewiórka (Legnica), Daryna Popil (Warszawa), Oleksandra Iwaniuk (Warszawa), Zhanna Kuznietsova (Kijów), Ivanna Kyliushyk (Warszawa), Svitlana Melnyk (Kraków), Ivan Kysloshchuk (Lublin), Władysław Graban (Krynica Zdrój), Piotr Wirchniański (Gładyszów).

Wydawca: Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7
03-614 Warszawa, tel.: 22 679-96-77 (sekretariat),
22 677-88-06 (sekretarz Zarządu Głównego),

E-mail: zuwp@post.pl, sekretariat@ukraina.com.pl,

Internet: http://ukraincy.org.pl, http://www.oup.ukraina.com.pl

Fotoskład: Redakcja „Nasze Slowo”

Druk: Drukarnia „Efekt”. Nakład 2300 egz.

Pismo dofinansowane ze środków dotacji Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa

Konto bankowe dla wpłat w PLN:

47 1160 2202 0000 0000 5515 6292

Konto bankowe dla wpłat w EURO, CAD:

IBAN: PL47 1160 2202 0000 0000 5515 6292

BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX

Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa

Konto bankowe dla wpłat tylko w USD:

IBAN: PL20 1160 2202 0000 0000 5515 6196

BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX

Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa

Poglądy autorów publikacji nie zawsze są zbieżne z poglądami redakcji.

Za wiarygodność faktów odpowiadają autorzy.

Redakcja nie zwraca tekstów nie zamówionych oraz zastrzega sobie prawo ich redagowania, skracania i zmiany tytułów. Koresponduje z czytelnikami tylko na łamach tygodnika.

Rozpowszechnianie materiałów z „Naszego Słowa” wyłącznie za zgodą redakcji.

Za treść ogłoszeń i reklam redakcja nie ponosi odpowiedzialności.

„Nasze Slowo” dostępne jest w oddziałach Poczty Polskiej, w kioskach RUCH-u, w wybranych EMPiK-ach oraz w wydaniu internetowym www.eprasa.pl/news/nasze-slowo.

Prenumerata realizowana przez RUCH S.A.:

Zamówienia na prenumeratę można składać bezpośrednio na stronie www.prenumerata.ruch.com.pl

Ewentualne pytania prosimy kierować na adres e-mail: prenumerata@ruch.com.pl lub kontaktując się z Centrum Obsługi Klienta „RUCH” pod numerami: 22 693 70 00 lub 801 800 803 – czynne w dni robocze w godzinach 7⁰⁰ – 17⁰⁰.

Передплата «Нашого слова» на 2022 рік

ПОЛЬЩА

Кількість примірників	Ціна одного примірника в передплаті	Квартал	Пів року	Рік
ЗВИЧАЙНА ПОШТА (PRZESYŁKA EKONOMICZNA)				
1 примірник	5,00 зл + поштові оплати	104,00 зл	208,00 зл	416,00 зл
3 примірники і більше (ціна одного примірника)	5,00 зл без поштових оплат	65,00 зл	130,00 зл	260,00 зл
АВІАПОШТА (PRZESYŁKA PRIORYTETOWA)				
1 примірник	5,00 зл + поштові оплати	118,00 зл	236,00 зл	472,00 зл
10 примірників і більше (ціна одного примірника)	5,00 зл без поштових оплат	65,00 зл	130,00 зл	260,00 зл

ЄВРОПА + УКРАЇНА

Пів року	Рік
АВІАПОШТА	
395,00 зл	790,00 зл
95,00 євро	190,00 євро

КАНАДА

Пів року	Рік
АВІАПОШТА	
395,00 зл	790,00 зл
145,00 дол КАНАД.	290,00 дол КАНАД.

США, АВСТРАЛІЯ

Пів року	Рік
АВІАПОШТА	
395,00 зл	790,00 зл
113,00 дол США	225,00 дол США